GÖTEBORGS UNIVERSITET
INSTITUTIONEN FÖR SOCIALT ARBETE

“Jag behöver dom”

En kvalitativ studie om familjens betydelse för ensamkommande barn i Sverige

SQ4562, Vetenskapligt arbete i socialt arbete, 15 hp
Scientific Work in Social Work, 15 higher education credits
Kandidatnivå
Termin 6
Författare: Negin Forouhan & Sarah Doughan
Handledare: Lars Rönnmark

Abstract

Titel: “Jag behöver dom” - En kvalitativ studie om familjens betydelse för ensamkommande barn i Sverige

Författare: Negin Forouhan och Sarah Doughan

Nyckelord: Ensamkommande barn, separation, familj, socialt stöd, coping

Denna studies syfte var att undersöka och beskriva ensamkommande ungdomars upplevelser av att vara separerade från familj samt deras hantering och tankar kring familj på distans. Studiens frågeställningar var: Vad har separation inneburit för ungdomarna, hur påverkas ungdomarna av kontakten med familjerna och hur sker deras hantering av att ha familj på distans, vad har ungdomarna för tankar kring familjeåterförening och till sist hur tillgodoses socialt stöd för ungdomarna i och med att familjerna befinner sig på distans. Data insamlades med en kvalitativ forskningsintervju med fem ungdomar som kommit som ensamkommande barn till Sverige. Intervjuerna har analyserats med hjälp av teorierna och begreppen: anknytningsteorin, socialt stöd, coping och skuld. Slutsatserna i denna studie var att separationer från familjerna har inneburit svårigheter för ungdomarna som tänker mycket på sina familjer och oroar sig för dem. Detta påverkar deras tillvaro i Sverige. Samtliga ungdomar har kontakt med sina familjer vilket påverkar deras vardag både positivt men också negativt i och med mer saknad och längtan efter familjerna. Ingen av ungdomarna har ännu återförenats med familjerna men har en önskan om en återförening. Slutligen visar studien att det finns en brist på socialt stöd för flera av ungdomarna som mår dåligt i och med att familjerna befinner på distans.

Förord

Vi författare till denna uppsats vill rikta ett stort och varmt tack till framförallt våra informanter som med värme och öppenhet delade med sig av sina berättelser men även den personal som välvilligt hjälpte till att förmedla kontakten med dessa ungdomar. Vi vill även passa på att tacka vår handledare Lars Rönnmark för värdefulla kommentarer och korrekturläsning av uppsatsen.

Tusen tack!

Innehållsförteckning

1. Inledning 1

1.2 Bakgrund 1

1.3 Problemformulering 2

1.4 Relevans för socialt arbete 2

1.5 Syfte 3

1.6 Frågeställningar 3

1.7 Avgränsningar 3

1.8 Förförståelse 4

2. Tidigare forskning 5

2.1 Forskning om ensamkommande barn 5

2.2 Familjeåterförening 6

2.3 Kontakt med familj på distans 7

2.4 Kompensation för avsaknad av familj 9

2.5 Separation 9

2.6 Beslut att lämna hemlandet 11

3. Metod 13

3.1 Epistemologiska antaganden 13

3.2 Metodval 13

3.3 Arbetsfördelning 14

3.4 Urval och bortfall av informanter 14

3.5 Utformning av intervjuguide 15

3.6 Genomförande av intervjuer 16

3.7 Litteratursökning 17

3.8 Transkribering och genomförande av resultat 17

3.9 Genomförande av analys 18

3.10 Validitet, reliabilitet och generaliserbarhet 19

3.11 Etiska överväganden 20

3.12 Kritisk reflektion av metod 22

4. Teoretiska perspektiv 25
4.2 Anknytningsteori 27
4.3 Coping 29
4.4 Skuld 30

5. Resultat 32
5.1 Josefs berättelse 32
5.2 Miriams berättelse 35
5.4 Amirs berättelse 41
5.5 Alis berättelse 47

6. Analys 51
6.1 Separation från familj 51
6.2 Kontakt med familj 52
6.3 Tankar kring familjen 55
6.4 Familjeåterförening 57
6.5 Ungdomarnas upplevelser av stöd 59
6.6 Slutdiskussion 60
6.7 Förslag till vidare forskning 62

7. Referenser 63
Bilaga 1 67
Bilaga 2 68

1. Inledning

1.2 Bakgrund

Statistik från UNCHR (2014) visar att det mot slutet av år 2013 var 51,2 miljoner människor världen över som flydde på grund av förföljelse, konflikter, våld eller brott mot mänskliga rättigheter. Ungefär hälften av dem uppskattas vara ensamkommande barn. Det är då barn under 18 år som är separerade från båda föräldrar och inte tas hand om av en vuxen som enligt lag har ansvar att göra det (UNHCR 2014, UNHCR 1997). Ensamkommande barn utsätts ofta för svåra traumatiska upplevelser som ligger till grund för stress både under och efter migration. Trauma, separation, osäkerhet och förföljelse är några faktorer som påverkar den psykiska hälsan negativt (Socialstyrelsen 2015).

Det kan finnas olika motiv bakom ett beslut att lämna hemlandet. Det kan vara en önskan om att skydda sig, vara trygg samt att få möjligheter till studier eller arbete. I det nya landet kan det uppstå ytterligare ambitioner där familjeåterförening kan bli en sådan central ambition för barnet (Vervliet m.fl. 2014).

Separationen mellan ensamkommande barn och deras familjer innebär en förlust av betydelsefulla vuxna personer som i sin tur kan påverka barnets känsla av säkerhet och stabilitet. Avsaknaden av närvarande familj kan också innebära ett hinder i att barnet får det skydd och sociala stöd som kan behövas för att hantera effekter av trauma eller ångest (Derluyn & Broekaert 2008).

Familjerna i hemlandet har ofta en stor påverkan på hur ensamkommande barnen mår och kan förmedla en känslomässig bekräftelse (Stretmo & Melander 2013). Inte sällan handlar ensamkommande barns tankar och oro om hur familjen som är kvar i hemlandet mår och har det. Ensamkommande barn som snabbt återförenas med familjen kan visa mindre känslomässigt lidande än de barn som behöver klara flyktingprocessen ensamma (Sourander 1998).

1.3 Problemformulering

Ensamkommande barn är en grupp i samhället som uppmärksammas i såväl vardagliga sammanhang som i media och bland politiker. Det talas om ensamkommande barn i siffror, antal och om hur de ska integreras i det svenska samhället. Vad som vi däremot inte finner belyses i lika stor utsträckning är det faktum att dessa barn skiljts från personer de har vuxit upp med och därmed även ifrån viktiga primära relationer. Det som ensamkommande barn har gemensamt är att de har separerats från nyckelpersonerna i sina liv såväl som den plats och omgivning de växt upp på och känner igen (Brunnberg m.fl. 2011). Det kan förmodas att trots att barnen separerats från den familj de vuxit upp med och familjen inte är fysiskt närvarande så kan de spela en central roll i barnens liv. Vi ser det därför som betydelsefullt att få ökad förståelse för ensamkommande barns upplevelser av separation, kontakten med familjerna och dess påverkan på ensamkommande barn. Ytterligare ser vi det som betydelsefullt att undersöka vad för tankar det finns kring att ha familj på distans och familjeåterförening samt hur socialt stöd tillgodoses för ungdomarna då deras familjer befinner sig på distans.

1.4 Relevans för socialt arbete

Vi ser vår uppsats som ytterst relevant för socialt arbete då ensamkommande barn möter professionella från bland annat socialtjänsten, Migrationsverket och gruppboenden som skall utreda barnen och ungdomarnas behov, besluta om lämpliga insatser och finnas till hands för barnen (Fälldin & Strand 2010). Vi anser att kunskap om separation från familj samt hur det är att ha familj på distans kan bidra till en inblick i dessa nämnda livsaspekter för professionella som möter och arbetar med ensamkommande barn. Vi tror därmed att dessa delar kan spela en central och betydande roll hos de barn som har en familj i hemlandet som de har kontakt med, oavsett huruvida detta påverkar barnet positivt eller negativt.

1.5 Syfte

Uppsatsens syfte är att undersöka och beskriva ensamkommande ungdomars upplevelser av att vara separerade från familj samt deras hantering och tankar kring familj på distans.

1.6 Frågeställningar

- Vad har separationen inneburit för ungdomarna?
- Hur påverkas ungdomarna av kontakten med familjerna?
- Hur sker ungdomarnas hantering av att ha familj på distans och vad har de för tankar kring familjeåterförening?
- Hur tillgodoses socialt stöd för ungdomarna som har sina familjer på distans?

1.7 Avgränsningar

Målgruppen för studien har varit personer som kommit som ensamkommande asylsökande barn till Sverige, som fortfarande inte har återförenats med familjen och som har kontakt med familjen i hemlandet. Detta resulterade i fem informanter som har separerats från familjerna där tre av ungdomarna är under 18 år och två är över 18 år.

Denna studie har inte utgått från en specifik definition av vad en familj är då vi tror att varje människa har sin egen definition om vilka som ingår i just dennes familj. Vi har därför valt att fråga ungdomarna vilka de själva räknar som familj och utgått därifrån. Vi har heller inte förutsatt att de kommer från ”goda” familjeförhållanden utan avgränsningen har varit att de har någon eller några som de benämner som familj, som befinner sig på distans från ungdomar och som de har vuxit upp med i hemländerna. Därmed har denna undersökning ämnat ta reda på familjens betydelse för ungdomarna, oavsett vem eller vilka som den enskilda informanten väljer att benämna som familj samt oavsett om familjens betydelse upplevs som positiv eller negativ. Vidare är det viktigt att notera att i ensamkommande barn och ensamkommande ungdomar används synonymt i denna studie då alla informanter inte är barn i lagens mening. När vi använder ordet “barn” syftar vi till begreppet “ensamkommande barn” och i detta fall att informanterna var barn när de kom till Sverige.

1.8 Förförståelse

Vi har en viss förförståelse av ämnet i den bemärkelsen att vi har föräldrar som har migrerat till Sverige i 20-årsåldern. Den erfarenheten vi har fått ta del av i form av deras berättelser handlar bland annat om hur det är att ha sina nära och kära långt ifrån sig. Ytterligare något som vi har fått berättat för oss är svårigheten de har upplevt med att hålla kvar i sina rötter från hemlandet samtidigt som de gärna vill ta del av och integreras i det nya samhället. Det handlar om traditioner, kulturer och värderingar som skiljer sig från det individualiserade västerländska samhället. Det blev därmed en omställning för dem som än idag präglar deras liv genom att försöka att hålla liv i två länders olika traditioner, kulturer och även språk. Att få möjlighet till att bo i samma land som ursprungsfamiljen och släktingar är fortfarande en förhoppning de håller fast vid.

Kritik mot vår förförståelse skulle kunna vara att vi redan har tankar om hur det är att emigrera och att leva i ett nytt land och att det därför skulle kunna påverka vårt synsätt i uppsatsen. Vi har dock strävat efter att hålla oss neutrala inför det vi undersöker. Vi tror att ett första steg i att minska risken för att undersökningen blir färgad av oss som forskare är att reflektera kring och hålla oss medvetna om vår förförståelse och våra uppfattningar. Denna medvetenhet upplever vi som en fördel i vår uppsatsprocess. Vi tycker även att fördelarna med att skriva om detta ämne överväger nackdelarna. Då vi brinner för ämnet och känner ett stort engagemang för ensamkommande barn ser vi det som en ypperlig chans att få fördjupa oss i frågor som vi anser vara viktiga.

2. Tidigare forskning

I detta kapitel har vi redovisat artiklar, avhandlingar och rapporter om forskningsfältet. Vi valde att redovisa dessa i och med relevansen i relation till vårt syfte och våra frågeställningar. Vi har sammanfattat de delar av vår tidigare forskning som berör de relevanta aspekter som vi har ämnat undersöka men också redogjort för hur författarna har gått tillväga samt studiernas resultat.

Texterna är sorterade utefter lämpliga rubriker och kapitlet består av två typer av texter. Den ena typen är peer-reviewed och den andra består av rapporter varav den ena är en FoU-rapport och den andra en rapport utgiven av Rädda Barnen. Dessa två svenska rapporter redovisas med anledningen att de är kontextuellt relevanta för uppsatsen då undersökningarna är genomförda i Sverige.

Kunskapsfältet inom detta område kan sammanfattas med att nedanstående presenterade rapporter beskriver att ensamkommande barn ofta har emotionella problem som ett resultat av separationen från familj samt erfarenheter av traumatiska händelser vid flyktväg och i det nya landet. Motiven bakom beslutet att lämna hemlandet handlar ofta om en önskan om vara trygg och skyddad. Många ensamkommande barn upplever känslomässigt lidande som minskas när de återförenas med familjerna.

Vi vill tillägga att vi författare valt att använda samma ord som författarna i följande rapporter själva använder. Detta för att inte ändra på det som författarna menat säga i sina studier. Vi syftar på de rapporter där författarna använder ordet “föräldrar” synonymt med familj.

2.1 Forskning om ensamkommande barn

Wernesjö (2011) har genomfört en metastudie där grunden för artikeln är akademisk litteratur om ensamkommande barn där hon tagit upp ett flertal forskningsrapporter och artiklar som hon diskuterar kring. Författaren ger en överblick över forskning om ensamkommande barn och diskuterar vad för konsekvenser den befintliga forskningen har på förståelsen av denna kategori av barn. Hon ställer sig kritisk till den forskning som finns. Bland annat nämner Wernesjö forskning som tar upp kulturella förståelser av familj och socialt nätverk i sina rapporter. Vissa forskare antyder att separation kan vara särskilt svårt då denna kategori av

barn ofta kommer från mer kollektivistiska kulturer. Författaren menar att genom att påstå detta utgår man från att barnens relation till familjerna har varit goda innan de åkte iväg, vilket inte behöver vara fallet. Hon menar nämligen att ensamkommande barn är en heterogen grupp utifrån flera aspekter så som ålder, kön, etnicitet, religion samt tidigare erfarenheter och nuvarande livssituation (Wernesjö 2011).

Författaren nämner hur emotionella problem och psykiska symptom bland ensamkommande barn har undersökts i forskning. Författaren tar upp på vilket sätt barnens upplevelser av trauma, som ett resultat av separation från omsorgspersoner, har utforskats och hur det har relaterats till emotionella problem hos ensamkommande barn.

Författaren menar att trots att ensamkommande barn är en grupp som debatteras om i politiken är forskningen kring dem fortfarande begränsad. I undersökningar är forskare enade om att ensamkommande barn är en särskilt utsatt grupp som underåriga. Detta beror på separationen från deras omsorgspersoner, andra förluster, trauman och det faktum att vara asylsökande (Wernesjö 2011).

De forskningsstudier som hon har diskuterat i artikeln tenderar att fokusera på emotionella problem som härstammar från traumatiska händelser och separationer, snarare än hur barnen hanterar dessa problem genom coping och resiliens. Med andra ord är detta författarens kritik mot de forskningsstudier hon har diskuterat kring (Wernesjö 2011).

2.2 Familjeåterförening

Choummanivong m.fl. (2014) undersöker effekterna av familjeåterförening på etableringsprocessen i det nya landet, den psykiska hälsan och välbefinnandet hos flyktingar i Nya Zeeland. Studien fokuserar på betydelsen av familj för flyktingar som har kommit till Nya Zeeland samt deras förväntningar och erfarenheter av familjeåterföreningsprocessen. I studien deltog 61 personer med flyktingbakgrund och med erfarenhet av familjeåterföreningsprocessen i Nya Zeeland. Författarna beskriver att familjeåterförening för personer med flyktingbakgrund är allmänt erkänt som en viktig fråga.

Författarnas metod bestod av två delar där den ena delen innefattade 13 fokusgrupper. I den andra delen genomfördes 15 stycken så kallade “ansikte mot ansikte”-strukturerade intervjuer.

Resultatet visade att 39 av 46 personer i fokusgrupperna samt 13 av 15 av personerna i de strukturerade intervjuerna ansåg att frånvaron av deras familjer var det största hindret för en lyckad etablering i det nya landet. Vidare talade deltagarna om känslor av att vara ofullständig då en avgörande del av deras liv, familjen, saknades. Deltagarna framhöll att de ofta kände sig oroliga över att inte ha sina familjemedlemmar där. Utifrån deltagarnas berättelser framkom det också att det är först när familjen är återförenad som familjemedlemmarna kan ta emot ordentligt stöd för deras hälsa och välbefinnande. Det framhölls även känslor av skuld och svårigheter att etablera sig i det nya landet i och med att deras nära och kära befann sig i mycket farligare och svårare situationer än de själva (Choummanivong m.fl. 2014).
Vidare berättade några av deltagarna att de skickade pengar till familjemedlemmar i sina hemländer i syfte att hjälpa dem att överleva. Författarna nämner att detta uppfattades som en skyldighet men att det även ledde till att deltagarna fick det svårare att tillgodose sina egna behov och göra framsteg i Nya Zeeland (Choummanivong m.fl. 2014).

I studiens slutsats betonar författarna att familjeåterförening för deltagarna leder till en lyckad etablering i Nya Zeeland. Vidare tar de upp Rousseau m.fl. (2004) som beskriver att flyktingar ofta ser familjeåterförening som en lösning som kan avsluta deras "resa" och därmed deras lidande (Choummanivong m.fl. 2014).

Vi författare ser att ovanstående artikel har en relevans för denna studie då artikeln tar upp upplevda effekter av att leva separerade från sina familjer och personers önskan om en familjeåterförening samt hur avsaknaden av familj påverkar dem i det nya landet. Vi upplever att det finns skäl till att anta att denna studie om vuxna också skulle kunna gälla för ungdomar, som är denna studies målgrupp.

2.3 Kontakt med familj på distans

Stretmo och Melander (2013) har genomfört ett forsknings- och utvecklingsprojekt under år 2011 och 2012. Syfte var att få ökad kunskap om ensamkommande barn och de har därmed kartlagt samtliga ensamkommande barn som kom till Göteborgsregionen år 2008, vilket det året var 154 barn. Författarna har använt en registerstudie samt en intervjustudie då de har intervjuat myndighets- och resurspersoner samt ensamkommande barn (Stretmo & Melander 2013).

Författarna presenterar att trots att föräldrarna inte är fysiskt närvarande för barnen upplever barnen ett socialt stöd samt en känslomässig bekräftelse från föräldrarna som befinner sig på distans. Relationerna sinsemellan präglas av ömsesidighet vilket också innebär att många av barnen oroar sig för samt påverkas av hur föräldrarna har det i hemlandet. Resultat visar även att barnens hälsotillstånd påverkas av oron och skuldkänslor över att inte kunna hjälpa familjen att komma till Sverige samt inte kunna hjälpa dem ekonomiskt. Flera av ungdomarna i studien beskriver hur familjeåterförening i Sverige är det mest centrala som de vill få hjälp med (Stretmo & Melander 2013).

De socialsekreterare som intervjuats för studien beskriver att de ensamkommande barnen har ett behov av vuxna personer som bryr sig om dem som ett komplement för avsaknad av närvarande förälder i barnens vardag. Författarna drar slutsatsen att det behövs vuxna som fungerar som brobryggare mellan ungdomen och sociala gemenskaper (Stretmo & Melander 2013).

Socialsekreterare har även uttryck att familjen i hemlandet har stor påverkan på hur ungdomen mår. Familjen kan som tidigare nämnts vara ett stöd. Det kan dock också vara så att familjen inte förstår komplexiteten av en asylprocess och att föräldrarnas roll därmed kan bli problematisk i och med höga krav på barnet. Socialsekreterarna beskriver vidare att vissa ensamkommande ungdomar som de har kontakt med inte vill svara i telefon när familjen ringer hemifrån då de pressar ungdomarna till att skicka pengar och börja jobba. Dessa krav övergår till att bli en skuld som är svår att hantera för ungdomarna (Stretmo & Melander 2013).

En socialsekreterare berättar att de ensamkommande ungdomar hon möter ofta ser familjeåterförening som sin uppgift eller uppdrag. Då det i verkligheten kan var svårt och mycket långdraget att få hit familjen kan många således känna att de misslyckats med sitt uppdrag. Vissa socialsekreterare berättar dock samtidigt att många ändå använder de knappa ekonomiska resurser som de har till att kontakta familjerna (Stretmo & Melander 2013).

2.4 Kompensation för avsaknad av familj

I Rädda Barnens rapport redovisar Brendler-Lindqvist (2004) för uppbyggnaden av ett asylhem i Skellefteå samt de 17 ensamkommande ungdomar som bott där under det första året. Författaren skriver att sociala nätverk hos det ensamkommande barnet kan vara som hjälp och kompensation för avsaknad av stöd från familj. Ännu en faktor som är av stor betydelse för barnet när denne separerats från familjen är mottagandet i det nya landet. Det behövs ett mottagande som kan underlätta för barnet som bär på traumatiska upplevelser och förluster. Detta kan göras genom att undvika att utsätta barnet för nya separationer och förluster och istället möjliggöra ett tryggt och socialt sammanhang där barnets röst hörs.

Författaren betonar vikten av att förstå de kulturella aspekterna och dess betydelse för barnet. Det finns ett värde i att få ha kontakt med sina rötter och sitt kulturella arv. Hon skriver ytterligare att det kan vara viktigt att ha förståelse för de skuldkänslor som många ensamkommande barn bär på för att på så sätt förstå barnet och kunna hjälpa denne. Skuldkänslorna finns i förhållande till familjemedlemmar som inte lyckats ta sig från hemlandet och som därmed lever kvar i förtryck och misär. Detta kan förstås som överlevnadsskuld hos barnet som klarat sig och som inte kan hjälpa dem som är kvar hemma (Brendler-Lindqvist 2004).

2.5 Separation

Derluyn och Broekaert (2008) beskriver ensamkommande barn och ungdomar som den mest sårbara grupp av människor bland det totala antalet flyktingar. Författarna förklarar att de lever i en svår situation dels för att de är unga flyktingar i ett nytt land men också för att de riskerar att bli utsatta för traumatiska händelser samt exponering och våld i och med avsaknaden av sina föräldrar.

Författarna har genomfört en fallstudie på ensamkommande barn och ungdomar i Belgien genom att ställa ett psykologiskt perspektiv gentemot ett rättsligt perspektiv. Författarna redogör för tre faktorer som kan ha en negativ inverkan på barnens välmående. Faktorerna handlar om de ensamkommande barnens traumatiska upplevelser, utveckling samt separationen från familj. Ensamkommande barn upplever i och med flykten många förluster. Alltifrån hem till familj och vänner. Författarna beskriver att detta kan leda till att barnet

isolerar sig från ett socialt liv och inte heller känner välbefinnande (Derluyn & Broekaert 2008).

Vidare förklarar författarna att separationen ofta kan hindra det skydd och sociala stöd som kan hjälpa barnen att hantera de psykologiska effekterna av trauma och ångest. Separationen innebär att det ensamkommande barnet förlorar signifikanta vuxna personer i livet vilket också påverkar känslan av säkerhet och stabilitet. Författarna diskuterar även att vissa ensamkommande barn skickas till andra länder för att förbereda och underlätta vägen för andra familjemedlemmar (Derluyn & Broekaert 2008). Slutligen så har författarna funnit att ensamkommande i Belgien inte får det stöd de behöver (Derluyn & Broekaert 2008).

Sourander (1998) undersöker traumatiska upplevelser och beteendemönster på 46 ensamkommande flyktingbarn som väntar på en plats på ett asylboende i Finland. Sourander använde information som fanns tillgänglig om samtliga av de ensamkommande flyktingbarnens upplevelser innan, under och efter deras flykt till Finland. Författaren genomförde sedan intervjuer med de ensamkommande barnen och de utvärderades därefter med hjälp av CBCL vilket står för "Child behavior checklist" (Sourander 1998:719).

Författaren skriver att familjen har en betydande roll i att förse barnet med känslomässigt skydd under flykten såväl som i det nya landet. Under nödsituationer är det vuxna människor som är mest betydande i att ge känslomässig trygghet samt fysiskt skydd för barnet. Flyktingbarn som därmed har en förälder med sig eller snabbt återförenas med familjen i det nya landet visar mindre känslomässigt lidande än ensamkommande barn som behöver klara flyktingprocessen ensamma (Sourander 1998).

Souranders intervjuer visar att barnens huvudsakliga oro rör sig kring hur familjerna mår i hemlandet. Slutligen skriver Sourander att ensamkommande barn är en mycket sårbar grupp av människor med både känslomässiga och beteenderelaterade problem samt att detta med stor sannolikhet gäller ensamkommande oberoende av vilket land barnet flyr till (Sourander 1998).

2.6 Beslut att lämna hemlandet

Vervliet m.fl. (2014) undersöker afghanska ensamkommande barns beskrivningar av sina egna, familjens och omgivningens motiv och ambitioner till att lämna hemlandet. Studien ska därefter ge svar på hur dessa motiv eller ambitioner såg ut idag för att se om de ändrats under resans gång. Författarna använde sig av både en kvalitativ och kvantitativ metod där de växlade mellan semistrukturerade intervjuer och enkäter på totalt 52 ensamkommande afghanska pojkar som nyligen kommit till Belgien. De fick fylla i en enkät men också tala fritt om de motiv och ambitioner som de själva, familjen och omgivningen hade haft innan migrationen eller fortfarande har idag (Vervliet m.fl. 2014).

Författarna skriver att ensamkommande barn sällan är ensamma kring beslut att lämna hemlandet. Det finns ofta påtryckningar från familj och omgivning att förse sig med ett bättre liv någon annanstans men motiven till att lämna landet kan skilja sig. Motiven kan vara ekonomiska eller medicinska men också handla om önskan att skydda sig eller att återförenas med familjen i ett nytt land. Det ensamkommande barnet får inte sällan heller uppgifter i att skicka hem pengar till familjen eller ta hand om småsyskon som de eventuellt har emigrerat med (Vervliet m.fl. 2014).

Författarna skriver att förståelse för beslutsfattandet och motiven bakom beslut att emigrera kan vara av vikt för att förstå varje enskilt ensamkommande barn. Studiens resultat visar att deltagarna beskrivit ett antal kontextuella bidragande faktorer i beslutsprocessen om migration. Författarna använder dessa faktorer synonymt med motiv. För 16 utav pojkarna var det rädsla för att rekryteras till talibanerna som var deras motiv till att emigrera (Vervliet m.fl. 2014). Denna faktor ligger nära den ambition som majoriteten av pojkarna hade när de skulle emigrera vilket var önskan om trygghet och säkerhet i ett nytt land. Ordet ambition används i studien som det ensamkommande barnets förhoppningar eller mål med det nya landet. Ambitionen hos många av barnen var att säkerställa att resten av familjen kunde komma efter dem till Belgien vilket i många fall är kopplat till önskan om trygghet för barnen själva samt deras familj (Vervliet m.fl. 2014). Andra deltagares motiv gällde bland annat rädsla för att dödas eller skadas av talibanerna, ekonomiska förhållanden och reducerade chanser till studier och jobb.

Resultatet visar att de ensamkommande barnens upplevelse av vad familjerna hade för motiv till barnens migration var likt barnens egna motiv. Vissa av barnen berättade dock att trots att de inte upplevde att familjerna hade några särskilda ambitioner med barnens migration så kände de ansvar och skyldighet att skicka pengar samt att hjälpa familjen. I vissa fall fanns det uttalade ambitioner från familjens sida så som att barnet ska studera, skicka pengar samt säkerställa att resten av familjen kan komma till det nya landet (Vervliet m.fl. 2014). Intervjuerna visar att ambitionerna hos pojkarna idag såg annorlunda ut från vad de hade för ambitioner innan de emigrerade. Ambitionen om att befinna sig på en trygg plats var fortfarande central men nu var även studier, få uppehållstillstånd och återförenas med familjen det allra viktigaste för pojkarna. Pojkarna beskrev att det är först när familjen är återförenad som de känner sig trygga på riktigt. De behövde därmed inte endast känna sig fysiskt trygga men även känslomässigt trygga. Pojkarna förklarade även hur olika ambitioner kan relateras till varandra. De vill studera för att få jobb, vilket genererar pengar som de kan skicka till familjen som kan vara till hjälp för att kunna komma till Belgien (Vervliet m.fl. 2014). Gällande beslutsfattandet berättar majoriteten att beslutet oftast fattades av föräldrarna men också andra familjemedlemmar eller släktingar. För vissa hade beslutet fattats utan att de blivit tillfrågande och för andra togs beslutet i samråd med familjen eller endast utav pojkarna själva (Vervliet m.fl. 2014).

Avslutningsvis diskuterar författarna att resultatet av studien kan förstås på både macro-, meso- och micronivå. Föräldrar och familj har för de flesta av pojkarna en stor påverkan både i beslutet om att lämna landet men också under migrationsprocessen. Samtidigt kan familjen och barnets egna motiv och ambitioner relateras till social och politisk instabilitet i hemlandet (Vervliet m.fl. 2014).

3. Metod

I detta avsnitt kommer vi att redogöra för hur vi har gått tillväga i uppsatsens olika delar i syfte att vara transparenta för läsaren och ge läsaren en möjlighet att följa oss i hur olika delar i uppsatsen har utförts.

3.1 Epistemologiska antaganden

Vi vill börja metodkapitlet med att redogöra för och diskutera våra epistemologiska antaganden. Vi ser det som väsentligt att vårt sätt att se på verkligheten inte förbises då det har en påverkan på vad vi har valt som forskningsmetod i studien såväl som vad vi i empirin lyfter fram i vår analys som utmärkande för informanternas upplevelser. Precis som Kvale och Brinkmann (2009) skriver har de beslut vi tagit i samband med forskningsprocessen präglats av vår föreställning av kunskap. Vi upplever att det fenomenologiska förhållningssättet genomsyrar vår världsbild där vårt val av ett kvalitativt tillvägagångssätt kan ses som ett resultat av detta. Fenomenologi i kvalitativa studier intresserar sig för att beskriva världen som den upplevs för den specifika individen då det anses att den "relevanta verkligheten är vad människor uppfattar att den är" (Kvale & Brinkmann 2009:42). Vidare vill fenomenologin försöka begripa sociala fenomen med utgångspunkt i individens egna perspektiv. Centralt inom fenomenologin är viljan att i en kvalitativ forskningsmetod förstå informantens livsvärd. Således föll det sig naturligt att vi författare intresserade oss för samt ville få kunskap och information om våra informanters egna utsagor, upplevelser och tankar.

3.2 Metodval

Då syftet med vår studie är att undersöka och beskriva ensamkommande ungdomars upplevelser av att vara separerade från familj samt deras hantering och tankar kring familj på distans ansåg vi att ett kvalitativt tillvägagångssätt skulle vara lämpligt. Detta eftersom vi ville ta reda på ungdomarnas egna upplevelser, erfarenheter och tankar. Bryman (2011) beskriver att kvalitativa studiers tyngpunkt ofta ligger på ord och berättelser än kvantifiering av data. Vi som kvalitativa forskare i denna studie vill få en uppfattning om våra informanters sociala verklighet på samma sätt som de själva ser den. Bryman (2011:362) nämner Lofland och Lofland (1995:16) som har formulerat en kunskapsteoretisk ståndpunkt vilken den kvalitativa forskningen utgår ifrån. Denna ståndpunkt innefattar två teser. Den första tesen beskriver hur

direkt interaktion är den mest betydande förutsättningen för att få möjlighet att ta del av en annan människas medvetande. Den andra tesen förklarar att för att få social kunskap krävs det att man får tillgång till den andra personens medvetande. I och med detta bedömde vi att vi inte kunde få en lika omfattande och detaljerad beskrivning av våra informanters berättelser och upplevelser om vi hade använt oss av en kvantitativ metod.

3.3 Arbetsfördelning

Vi båda författare har varit överens om att ta lika stort ansvar i uppsatsskrivandet där vi i största möjliga mån ha gjort de olika avsnitten i uppsatsen tillsammans. Vi båda har läst all litteratur som använts men vi har haft enskilt ansvar över redogörelse för litteraturen så som tidigare forskning eller teoretiska perspektiv i text. Vi har därefter granskat varandras texter med kommentarer och eventuella förändringar. Alla intervjuer genomfördes tillsammans och vi båda lyssnade på det inspelade materialet, dock delades intervjuerna upp emellan oss för att sedan transkriberas. Vi författare ser oss båda som ansvariga över slutprodukten och alla uppsatsens delar.

3.4 Urval och bortfall av informanter

Vi har totalt intervjuat fem personer i åldrarna 17-19 år som kommit till Sverige som ensamkommande barn. Vi har haft ett målinriktat urval i sökandet av informanter. Detta beskriver Bryman (2011) genom att forskaren väljer sina informanter utifrån vilka denne anser är relevanta personer att intervjua i förhållande till forskningsfrågorna. Detta anser vi att vi har gjort utifrån att vi har valt informanter som är relevanta till studiens syfte och frågeställningar (se “avgränsningar”).

Tillvägagångssättet för att få tag i informanterna har sett olika ut. Tre av våra informanter fick vi kontakt med genom ett boende som vi kontaktat per telefon efter att ha sökt runt på Internet efter boenden för ensamkommande barn och ungdomar. Vi fick lov av boendet att utföra intervjuer med deras ungdomar och en boendepersonal förmedlade även kontakten med dem. På så sätt fick vi till oss tre av informanterna. Detta kan exemplifiera vad Bryman (2011) beskriver som bekvämlighetsurval. Författaren menar på att denna typ av urval bland annat brukar handla om tillgänglighet till personer som annars är svåra att få tag i.

Vi har också använt oss utav snöbollsmetoden. Bryman (2011:434) tar upp Beardsworth och Keil (1992:261) som beskriver metoden som att man som forskare är beroende av sociala kontakter som informanterna har med andra personer för att kunna hitta fler informanter. I vårt fall förmedlade en av våra informanter den fjärde kontakten och den femte kontakten fick vi genom en kontakt vi själva hade. Så av totalt fem informanter fick vi tag i tre utav dem genom ett boende och två genom snöbollsmetoden.

Ett oönskat bortfall i vårt urval utgjordes av en informant som hade samtyckt till intervjun samt fått samma information som resterande informanter. Under intervjun visade det sig att det skett ett missförstånd gällande i vilket syfte vi träffats. Därmed utfördes inte intervjun så som den syftade till. I slutet av samtalet ville informanten att vi skulle ta bort den inspelade ljudfilen vilket vi gjorde utan att ifrågasätta dennes val. Intervjun har därmed inte använts i vår uppsats.

3.5 Utformning av intervjuguide

Syftet med vår intervjuguide var att ha en lista på vilka frågor som vi ville behandla under intervjuerna. Med hjälp av intervjufrågor ville vi få information om våra informanters tankar och upplevelser av deras värld med fokus på separation, kontakt med och tankar om familj, familjeåterförening samt deras stöd i Sverige (Bryman 2011). Inledningsvis i vår intervjuguide (se bilaga 2) hade vi bakgrundsfrågor gällande informanternas ålder, intressen, skola med mera. Vi ville med detta börja intervjuerna på ett "mjukt" sätt och samtidigt lära känna informanterna bättre och som Bryman (2011) beskriver, kunna sätta det personen berättade i ett sammanhang.

I vår intervjuguide skrev vi ned de övergripande teman vi ämnade beröra samt de tillhörande frågorna. För att våra intervjufrågor inte skulle vara alltför specifika och ledande formulerade vi i början av alla teman förutom två, en öppen fråga relaterad till temat i fråga. I och med detta ville vi ge informanterna tillfälle att formulera egna svar utifrån deras perspektiv men där frågan ändå knyter an till det specifika temat. Därefter frågade vi mer specifika frågor för att på ett djupare plan täcka de teman vi avsåg beröra i förhållande till studiens frågeställningar (Bryman 2011).

3.6 Genomförande av intervjuer

Vi har genomfört så kallade semistrukturerade intervjuer. Bryman (2011) beskriver att detta sätt att utföra intervjuer på i en kvalitativ forskning innebär att forskaren har en lista över specifika teman som är ämnade beröras, i form av en intervjuguide, men ger samtidigt informanten utrymme att utforma egna svar. Ofta berättade informanterna om något som berörde ett tema vi tänkt skulle komma längre fram under intervjun. I dessa situationer fortsatte vi på informantens spår och ställde därmed inte nödvändigtvis frågorna i samma ordning som i intervjuguiden. Det faktum att frågorna inte ställdes utefter intervjuguidens ordning samt att vi ställde frågor som inte nödvändigtvis ingick i intervjuguiden för att knyta an till något informanten har sagt, beskriver Bryman (2011) som förekommande vid semistrukturerad intervju. Även Kvale & Brinkmann (2009) förklarar att forskare kan med hjälp av följdfrågor följa upp det informanten berättar på ett anpassningsbart sätt. Detta stämmer överens med hur vi genomförde våra intervjuer. Även om intervjuguiden innehöll våra egna formuleringar av frågor, var vi flexibla och kunde omformulera en fråga om den var svår att förstå. Vi ville med detta göra vårt bästa för att göra språket så begripligt som möjligt för informanterna (Bryman 2011). Intervjuerna hölls på platser som informanterna själva valde. Tre av intervjuerna hölls i ett personalrum på ett boende för ensamkommande barn och ungdomar, en hölls i ett grupprum på ett bibliotek och en av intervjuerna hölls i en lokal som informanten har anknytning till. Bryman (2011) betonar vikten av att intervjuer genomförs i lugna och ostörda miljöer, vilket också var av stor vikt för oss. Detta för att oljud inte skulle störa vare sig intervjuerna eller inspelningen av intervjuerna vilket Bryman (2011) beskriver annars kan påverka kvalitén på intervjun. Med hjälp av en mobiltelefon så spelade vi in intervjuerna då vi upplevde i enlighet med (Bryman 2011) att vi på så sätt slipper risken med att viktiga uttryck går förlorade. Vi kan därmed istället få detaljerad empiri samt informanternas svar utformat i deras egna ord. Intervjuerna tog 45-70 minuter vardera. I slutet av varje intervju fick informanterna ställa frågor eller lyfta fram funderingar som de hade haft under intervjun. Detta benämner Kvale och Brinkmann (2014:170-171) som en “uppföljning” där forskaren i slutet av intervjun rundar av genom att fråga informanten om denne har någon fråga eller något mer att säga.

3.7 Litteratursökning

För att hitta relevant forskning inom vårt undersökningsområde har vi använt oss av olika databaser. Syftet var att göra oss bekanta med vad för kunskaper som redan finns inom området, vad för teorier och begrepp som har applicerats inom forskningsområdet samt vad för metoder och tillvägagångssätt som har använts (Bryman 2011).

De databaser vi använt oss av är Supersök, GUNDA, Social Services Abstracts och Google scholar. I samtliga databaser har vi använt oss av sökord för att kunna hitta relevanta rapporter, avhandlingar och vetenskapliga artiklar. När vi i början av litteratursökningen hittade artiklar som handlade om ensamkommande barn och flyktingar kunde vi inspireras av artiklarnas nyckelord. Dessa nyckelord användes för att leta efter fler artiklar och rapporter (Bryman 2011). De vanligaste svenska sökorden vi använde oss av var; ensamkommande barn/barnen, ensamkommande flyktingbarn, asylsökande barn, separation, familjeåterförening, återförening och stöd. De engelska ord vi använde oss av var; unaccompanied children, unaccompanied refugee, minors, refugee children, asylum-seeking children, separated children, separation, family reunification och social support. Vi bockade för alternativen "peer reviewed" och "scholarly journals" för att kunna sortera fram vetenskapliga artiklar som har blivit granskade.

För att hitta ytterligare relevant forskning har vi även efter varje rapport och vetenskaplig artikel som vi har läst, kollat igenom rapportens förteckning av litteratur. På så sätt har en rapport fört oss vidare till andra betydelsefulla och centrala forskningsrapporter för vårt undersökningsområde (Bryman 2011).

3.8 Transkribering och genomförande av resultat

När alla intervjuer var genomföra påbörjades transkriberingen. Ljudfilen fördes över till vår privata lösenordskyddade dator där vi genom ett ljudprogram kunde sakta ner rösterna från intervjuerna. Vi valde att transkribera hela intervjuerna, inklusive skratt och pauser. Genom att ha transkriberat intervjuerna noggrant kunde vi gå tillbaka och se igenom informanternas svar under flera tillfällen samt inneha utförlig och detaljerad empiri i form av vad informanterna har sagt (Bryman 2011). Vi har därefter utifrån transkriberingarna presenterat varje enskild ungdoms berättelse i resultatavsnittet. Vi valde att skilja mellan resultat och

analys då vi dels ville ge läsaren en möjlighet att bekanta sig med varje person men också redogöra för personens berättelse i det sammanhang som denne befinner sig i. Vi ansåg också att vi genom att presentera varje persons berättelse strävar efter att hålla deras berättelser fria från våra tolkningar och åsikter. Då vi även strävat efter att höja dessa ungdomars röster tyckte vi att detta tillvägagångssätt att presentera intervjumaterialet på var adekvat. Då det inte är möjligt att presentera hela det transkriberade materialet har vi valt ut det som varit centralt under varje intervju. Vi har sedan presenterat detta i form av ordagranna citat samt i berättande form.

3.9 Genomförande av analys

Analysen har gjorts utifrån det empiriska materialet. Utifrån informanternas berättelser i resultatet har vi kunnat särskilja de ämnen som återkommer bland samtliga informanter samt det som vi har ämnat analysera baserat på studiens syfte och frågeställningar. Därefter har dessa ämnen kodats in i olika teman genom att vi på datorn markerade de meningar och stycken relaterade till ett visst tema med en viss färg, så att vi lättare kunde urskilja våra teman. Detta sätt stämmer överens med vad Wideberg (2002) beskriver som att markera olika teman maskinellt på dator. Vi har även i enlighet med vad Widerberg (2002) beskriver valt att sortera det empiriska materialet efter teman vilket författaren benämner som ett empirinärt förhållningssätt. Widerberg (2002) nämner dessutom att forskaren sedan väljer ut det centrala informanterna har sagt under intervjuerna baserat på de teman som urskilts ur materialet vilket är överensstämmande med vårt tillvägagångssätt. Analysdelen har dock till skillnad från resultatdelen inte exemplifierats med citat utan informanternas uttalanden beskrivs mer sammanfattande i berättande form.

De fem teman som vi fann relevanta var “separation från familj”, “kontakt med familj”, “tankar kring familjen”, “familjeåterförening” samt “ungdomarnas upplevelser av stöd”. I varje tema har vi sorterat in det som vi fann beröra just det temat utefter informanternas berättelser. Därefter har vi genomfört en analys med hjälp av teorier och begrepp för att försöka förstå och tolka empirin samt därefter kunna svara på studiens frågeställningar. Vi har även ställt vissa delar av vår analys mot tidigare forskning i syfte att påvisa likheter och skillnader.

3.10 Validitet, reliabilitet och generaliserbarhet

Kvale och Brinkmann (2009) förklarar begreppet reliabilitet som tillförlitligheten av forskningsresultatet. Begreppet handlar om undersökningens resultat kan reproduceras vid ett annat tillfälle och av en annan forskare. Gällande forskarens reliabilitet vid intervjutillfället talas det bland annat om huruvida forskaren ställer ledande frågor. Frågor som är menade att vara ledande och därmed är en del av en intervjuteknik innebär inte nödvändigtvis att reliabiliteten minskar. Ledande frågor som däremot ställs oavsiktligt kan ha inflytande på intervjupersonens svar. Vi har i största möjliga mån strävat efter att inte ställa ledande frågor genom att ha övergripande och öppna frågor med möjlighet för flera svar när vi utförde intervjuguiden såväl som vid intervjutillfället.

Validitet syftar inom samhällsvetenskapen huruvida en studie undersöker vad den säger sig undersöka. Bryman (2011:352) refererar till Masons (1996) beskrivning av validitet som handlar om att forskaren "observerar, identifierar eller 'mäter' det man säger sig mäta". Vi anser oss ha strävat efter att ha hög validitet då vi under hela forskningsprocessen haft undersökningens syfte i åtanke för att försäkra oss om att undersökningens fokus är densamma i hela uppsatsen. Vi har även medvetet valt bort de delar i empirin som vi bedömde som påtagliga sidospår som inte berör undersökningens syfte.

Om forskningsresultaten baserat på en kvalitativ metod anses vara reliabla och valida, kan det vara intressant att fråga sig om resultatet stämmer vid en annan tid, kontext och med andra personer. Man frågar sig därmed om resultatet är generaliserbart. Den vetenskapliga kunskapen ställer krav på detta men det finns delade meningar kring möjligheten att generalisera vid intervjustudier (Kvale & Brinkmann 2009). Vår intervjustudie omfattas av fem informanter med vissa gemensamma nämnare men som i stora drag skiljer sig från varandra. Vi ser inte deras upplevelser eller tankar som oberoende av sociala faktorer eller den kontext de befinner sig i under just denna tidsperiod. Med det sagt ser vi inte vår studie som avsedd för att generalisera alla ensamkommande barn i Sverige men vi förenar oss med tanken om att en form av analytisk generalisering kan tillämpas. Det innebär att studiens resultat kan ge vägledning i vad som skulle kunna inträffa i andra situationer (Kvale & Brinkmann 2009). Vi som författare ser därmed att resultaten på vår studie kan ge information och en inblick i hur separation kan upplevas för ensamkommande barn i Sverige och samt vilka tankar det kan finnas kring att ha familj på distans och hur detta hanteras.

3.11 Etiska överväganden

I denna studie har vi tagit Vetenskapsrådets (2002) fyra etiska riktlinjer i beaktande. En av riktlinjerna är *informationskravet***.** Det innebär att undersökningsdeltagarna får information kring deras uppgift i undersökningen och villkoren för deltagandet. Informanten ska meddelas om frivilligheten i deltagandet. Detta gjorde vi genom att presentera oss, undersökningen samt deltagandets syfte i studien för informanterna. Efter att vi erhållit samtycke skickade vi ett mail till dem med vår intervjuguide. Syftet var att de skulle få insyn i vad som kunde förväntas komma på intervjun och om det var någon fråga de inte ville skulle ställas under intervjun. På plats innan intervjun läste vi upp information från ett följebrev där vi redogjort för punkter av information som kan vara viktigt för deltagarna att veta (se bilaga 1). Deltagarna blev informerade om frivilligheten i studien vilket innefattar rätten till att avstå från att svara på någon fråga samt avbryta deltagandet.

Nästa etiska riktlinje är *samtyckeskravet* som handlar om att forskaren skall inhämta undersökningsdeltagarens samtycke. Här krävs särskild försiktighet vid situationer där undersökningsdeltagaren är omyndig (Vetenskapsrådet 2002). Detta har vi varit noga med i och med att vi talade med var och en av ungdomarna i telefon och informerade om uppsatsen och fick deras muntliga samtycke till att ställa upp. När vi, som tidigare nämnts, därefter skickade vår intervjuguide på mail fick de läsa igenom frågorna och ännu en gång ta ställning till om de ville deltaga i undersökningen eller inte. För de ungdomar som ännu inte hade fyllt 18 år bad vi om det egna samtycke samt samtycke från deras gode män. Vi fick även deras godkännande till att spela in intervjuerna på mobiltelefon.

Vidare tar Vetenskapsrådet (2002) upp *konfidentialitetskravet.* Den beskriver att samtliga deltagare i en undersökning skall vara anonyma. Vi strävade efter detta och talade om för varje deltagare att de kommer få fiktiva namn i vår undersökning. Utsagor som skulle kunna härledas till en specifik deltagare skulle tas bort och det inspelade materialet skulle endast lyssnas på, användas av och förvaras hos oss författare. Vi är dock medvetna om att de goda männen till ungdomarna som är under 18 år vet om att deras ungdom medverkat i undersökningen. Likadant gäller den boendepersonal, informant och person som förmedlat kontakt med våra informanter. I och med detta finns det en risk att dessa personer skulle kunna härleda någon av berättelsen till den ungdom som de har förmedlat vår kontakt till. Detta beror troligtvis på hur väl personerna känner informanterna. Vi har fått veta av

boendepersonalen att de tre ungdomarna som vi har fått kontakt med genom boendet är bekanta med varandra. Vi vet dock inte om de känner till varandras medverkan genom att de i sådana fall själva kan ha berättat det för varandra. Vi upplever dock att vi har strävat efter anonymitet då vi valt bort personliga utsagor så som namn, boendekommun samt namn på personer de har relation och anknytning till, både på boendet och utanför. Larsson (2010) nämner att man som forskare bör vara försiktig med privata uppgifter om informanterna i sin undersökning men att försäkra dem fullständigt skydd kan vara svårt. Ett fullständigt skydd skulle också kunna leda till en vag presentationsform i undersökningen som minskar informationsvärdet i informanternas berättelser (Larsson 2010).

Gällande *nyttjandekravet* skriver Vetenskapsrådet (2002) att uppgifter om enskilda endast får användas till forskningsändamålet. Vi har i telefonsamtal samt vid intervjutillfället förklarat för informanterna att deras uppgifter inte kommer att användas för annat än vår forskningsuppsats. Denna information har även boendepersonalen samt de gode männen som har ansvar över deltagarna som ännu inte blivit myndiga fått ta del av.

Kvale och Brinkmann (2009:78-79) refererar till Birch m.fl. (2002:1) som menar på att det i en intervjuforskning kan uppstå etiska problem vilket beror på "svårigheten att forska om privata liv och presentera redogörelserna på den offentliga arenan". Vid början av en undersökning bör forskaren tänka på eventuella etiska frågor som kan uppstå. Vi båda förstod redan i början av uppsatsprocessen att forskning om ensamkommande ungdomars privata liv och upplevelser kan vara ett känsligt ämne. Dock vill vi ändå understryka att vi vill belysa det som studiens syfte handlar om för att fler ska få upp ögonen för komplexiteten på området. Dessutom upplever vi att det inte finns tillräckligt med nationell forskning som internationell forskning inom just detta område vilket vi därför vill bidra till. Vidare upplever vi att vår undersökning blir mer trovärdig om vi vänder oss till förstahandskällan, det vill säga de ensamkommande ungdomarna. På så sätt lyfter vi upp deras röster och vi anser det som mer värdefullt att prata *med* de ensamkommande barnen än *om* dem med andra personer. Det sistnämnda skulle innebära att vi får en andrahandskälla. Vi har även formulerat ett etiskt protokoll där vi diskuterade vilka etiska dilemman som kan komma att uppstå. Vi funderade då kring samtycke och konfidentialitet för informanterna. Vi tänkte också på vilka konsekvenser det skulle kunna medföra för informanterna att delta i vår studie. Dessa nämnda punkter i vårt etiska protokoll benämner Kvale och Brinkmann (2009:85) som "osäkerhetsområden" vilka är viktiga att uppmärksamma och reflektera kring. För oss var det

viktigt att fördelarna med informanternas deltagande samt värdet av den producerade kunskapen överväger nackdelarna. Detta innebär att informanten i minsta möjliga mån ska lida skada av att delta i studien (Kvale & Brinkmann 2009). Vi upplever att det finns fördelar med vår undersökning. Vi föreställde oss att samtalen med ungdomarna skulle kunna komma att hjälpa dem att sätta ord på känslor, systematisera sina kunskaper samt bli medvetna om sina resurser. I intervjuerna talade vi därför med ungdomarna om de starka resurser och goda egenskaper som besitter som förhoppningsvis kan bidra till självkänslan. Under intervjuerna varierade vi genom att tala om både vissa svåra upplevelser men också om positiva ämnen så som deras drömmar, mål och talanger. Vi ville därmed se till att ungdomarna också "vinner" något på intervjun och går därifrån med positiva känslor.

Det som i ovanstående stycke har presenterats som fördelar tillsammans med den viktiga kunskap som kan behövas inom ämnet upplever vi överensstämmer med Kvale och Brinkmanns uppmaning om att fundera kring hur undersökningen kan förbättra situationen för informanterna, för målgruppen eller människan i allmänhet (Kvale & Brinkmann 2009).

3.12 Kritisk reflektion av metod

Vi vill framföra att vi är medvetna om att det är viktigt att se över etiska aspekter och kritiskt reflektera kring sitt tillvägagångssätt, i synnerhet då det har varit barn som vi har intervjuat. Kvale & Brinkmann (2014) skriver att viktiga dimensioner som har med makt att göra inom kvalitativ forskning inte ska förbises vilket vi haft i åtanke. Vi har funderat kring det faktum att rekryteringen av tre av våra informanter har gjorts genom en boendepersonal. Nackdelen med detta kan vara att ungdomarna skulle kunna ha haft en svårighet att säga nej till att delta i studien utifrån en maktdimension. Detta då man kan se det som att det finns ett beroendeförhållande från den ungdomen som bor kvar på boendet men också från de två andra ungdomarna som bott på boendet tidigare. Beroendeförhållandet som råder samt hur personalen förmedlat information oss och vår studie till ungdomarna, skulle kunna ha haft en påverkan på att ungdomarna tackade ja till att delta i studien. Ett annat sätt att se på detta är att ungdomarna kan ha fått möjlighet att diskutera med någon de redan känner huruvida de borde ställa upp på intervju. De har därför även kunnat avböja hos personalen som då skulle föra vidare svaret och därmed kunde ungdomarna själva slippa meddela svaret till oss.

Vidare är det vid en kvalitativ forskningsmetod betydelsefullt att ta ställning till huruvida informanterna känner förtroende för intervjupersonerna. I Rädda Barnens (2004) rapport skriver Brendler-Lindqvist att ensamkommande barn är i en beroendesituation i förhållande till myndigheter och särskilt myndigheter med beslutanderätt. Det är därför viktigt att klargöra för informanterna om vem man är. I vårt fall är vi inte från någon myndighet men dock från en institution på universitet vilket också vi ser som viktigt att reflektera kring utifrån att vi befinner oss i en maktposition i förhållande till ungdomarna. Därför ville vi vara noga med att förklara att vi inte har som avsikt att intervjuerna ska påverka deras situation i allmänhet. Trots detta är det inte uteslutet att begränsat förtroende eller svårigheter i att tala om svåra ämnen kan ha en påverkan på vad ungdomarna väljer att berätta eller inte berätta för oss som forskare (Vervliet m.fl. 2014). Vi har även reflekterat kring hur maktasymmetrin kan ha påverkat vad ungdomarna valde att berätta eller att inte berätta för oss. Vi förenar oss med Kvale & Brinkmanns (2014) beskrivning om att trots att intervjuaren inte avsiktligt vill utöva makt så kan maktasymmetrin ändå leda till att informanter ändå berättar det som de tänker sig att intervjuaren vill eller inte vill höra. Vi har reflekterat kring detta och är därmed medvetna om den roll och påverkan som makt kan haft på det som blivit studiens resultat. Kvale & Brinkmann (2014) skriver ytterligare att om det finns en inneboende makt i samtal är inte huvudsaken att denna ska elimineras men att den ska reflekteras över.

Larsson (2010) nämner att det sker en social interaktion mellan forskaren och informanten i första hand utifrån det verbala språket. De ord som används är till för att uttrycka och förmedla fakta, känslor och värderingar. Även Kvale & Brinkmann (2014) nämner att språket är intervjuforskningens medium. Intervjuerna genomfördes på svenska vilket är värt att diskutera utifrån att det inte är ungdomarnas första språk och att det därmed finns en risk för att ungdomarna upplever att de inte kan uttrycka sina känslor fullt ut. Samtliga ungdomar framförde dock att de tyckte det kändes bra att intervjun genomfördes på svenska och flera utav dem uttryckte att de genom intervjuer övar på svenska vilket de uppskattade. Det var dock en av informanterna som vid intervjutillfället hellre ville svara på engelska. Kvale & Brinkmann (2014) betonar att intervju är ett sådant samtal där det råder en maktasymmetri mellan den som intervjuar och den som blir intervjuad. Det är därmed inte jämbördiga parter i samtalet i och med att det är vi som forskare som har den ledande rollen (Kvale & Brinkmann 2014). Med det sagt är vi medvetna om att trots att vi upplever att ungdomarna sade till när det var något de inte förstod samt att vi uttryckte möjligheten till att tala på engelska, så kan det ändå ha funnits något som ungdomarna inte förstod eller kände att de kunde uttrycka.

Något som Brendler-Lindqvist tar upp i Rädda Barnens (2004) rapport är vikten av hur frågorna ställs på intervjun. Författaren nämner dels om det är öppna eller slutna frågor men också om frågorna är svårbegripliga med hänsyn till ålder eller ungdomens bakgrund då det i sådana fall kan försvåra datainsamlingen. I detta avseende har vi därför använt olika intervjuguider. En intervjuguide för oss och en intervjuguide med lättare språk till ungdomarna, som de fick läsa innan intervjuerna genomfördes. Även om den intervjuguide som vi använde innehöll våra egna formuleringar av frågor, var vi flexibla med att omformulera en fråga om ungdomen uttryckte att den var svår att förstå (Bryman 2011).

4. Teoretiska perspektiv

I detta avsnitt kommer vi att redogöra för våra teoretiska perspektiv och begrepp. Dessa har vi valt ut efter att ha läst igenom intervjumaterialet och bedömt att de är relevanta i förhållande till vad som kommit fram under intervjuerna och i förhållande till studiens syfte. Vi vill klargöra att även i detta avsnitt har vi använt oss av författarnas egna benämningar där bland annat omsorgpersoner ibland används synonymt med föräldrar.

4.1 Socialt stöd

Sarafino (2008) beskriver socialt stöd som upplevd tröst, omsorg eller hjälp som en individ får av andra människor. Stödet kan komma från varierande håll så som en persons partner, familj, vänner eller organisationer i samhället. Personer som får socialt stöd uppfattar sig själva som älskade, värdefulla och som en del av ett socialt nätverk som kan hjälpa en när det behövs. Det finns fyra olika former av stöd inom socialt stöd. Det *emotionella* stödet innefattar empati, omsorg och engagemang för personen som erhåller stödet. Detta ger en känsla av tillhörighet och att personen känner sig älskad. *Instrumentellt* stöds syftar till det direkta stödet som ges till en person, så som att låna ut pengar. *Informativt* stöd innefattar stöd och råd, förslag och feedback som ges till personen i behov av det. Det sista stödet kallas för *kamratskap* och syftar till möjligheten för andra att spendera tid med personen och som på så sätt också ger personen en känsla av att vara en del i en grupp med till exempel gemensamma intressen (Sarafino 2008).

Streeter och Franklin (1992) skriver att empiriska undersökningar och teoretiska formuleringar kring socialt stöd framförallt koncentrerar sig kring tre olika aspekter av socialt stöd. Det handlar om social förankring, upplevd social stöd och antaget socialt stöd. Social förankring innebär relationer som individen har till viktiga personer i omgivningen. Här handlar det om de kopplingar som personer knyter till bland annat familj och vänner. Dessa kopplingar kan i sin tur ses som sociala resurser som fungerar som en sorts stödfunktion när personen hamnat i situationer som upplevs som svåra. Upplevd socialt stöd handlar om personens kognitiva bedömning av personens kopplingar till andra. Genom att se socialt stöd som en subjektiv upplevelse innebär det att trots att en relation skulle kunna ge uttryck för stöd så blir det inget socialt stöd för personen i den meningen om stödet inte uppfattas som tillgängligt eller tillräckligt för personen i fråga. Det innebär också att personen i fråga måste

känna ett förtroende för att personerna i den sociala omgivningen finns där när stödet behövs samt att stödet erbjuds på ett fördelaktigt sätt i personens mening. Antaget stöd, som på engelska heter “enacted” eller “received” support, syftar till huruvida personer i det sociala nätverket har ett stödjande beteende eller visar uttryck för att ge stöd och hjälp. Ett stödjande beteende kan innefatta att personerna lyssnar, ger råd och tips, uttrycker oro eller hjälper till med olika uppgifter. Det handlar därmed om vad personer faktiskt gör när de ger socialt stöd.

Streeter och Franklin (1992) förklarar även att socialt stöd kan komma från många olika källor så som vänner och familj samt att brist på stöd från en källa ofta kan kompenseras genom stöd från en annan. Det fick dock en distinktion som kan vara av betydelse gällande socialt stöd och det är det informella stödet som ges från vänner och familj samt det stöd som ges från myndighetspersoner eller andra formella servicesystem. Författarna nämner Garbarino (1983) som framhåller vikten av att förstå socialt stöd som något som upptäcks eller skapas, där det ibland kan förekomma naturligt och upptäckas men i andra fall uppfinns i och med en svår livshändelse hos en individ.

Slutligen diskuterar Sarafino (2008) även att alla inte får det sociala stödet som de kan behöva. Han skriver att det finns faktorer som kan påverka huruvida en person får stöd. Möjlighet till socialt stöd kan minska om personen som skall mottaga det sociala stödet inte är social av sig, ohjälpsam gentemot andra eller inte berättar för andra att de behöver hjälp. Att inte be om hjälp kan handla om en vilja att vara självständig och inte vara till besvär eller förlita sig på andra. För andra kan det handla om en tveksamhet i vem man kan be om hjälp ifrån. En annan faktor som påverkar härleds till omfattningen, intimiteten och hur kontakterna ser ut med personerna i det sociala nätverket.

Den kritiska reflektion vi har kring teorin om socialt stöd är att vi tänker oss att det möjligtvis inte enbart är socialt stöd som har sin påverkan på bland annat en persons mående och självkänsla. Vi upplever därmed att teorin inte diskuterar hur faktorer så som exempelvis traumatiska händelser kan ha satt sin prägel på en person. Någon som har upplevt mobbning under hela sin uppväxt kan ha detta inpräntat på självkänslan och därmed möjligtvis ha svårt att ta till sig socialt stöd så som att känna sig älskad även om omgivningen förmedlar detta.

4.2 Anknytningsteori

Vi har valt att inrikta oss på begreppen trygghet och anknytningsbeteende ur anknytningsteorin. Vi börjar med att redogöra med en kort överblick över anknytningsteorin och kommer därefter belysa begreppen vi ämnat analysera med.

Det utvecklingspsykologiska begreppet anknytning är en direkt översättning av det engelska begreppet "attachment". Ordet syftar till "något mindre och svagare som hänger ihop med något större och starkare" (Broberg m.fl. 2006:13). Anknytningsteorin syftar därmed till att beskriva den process som resulterar i det psykologiska bandet mellan ett barn och dess vårdare. Broberg m.fl. (2008) nämner att det samspel som sker mellan barnet och föräldern eller någon annan omvårdnadsperson, inbegriper denna persons förmåga och villighet till att stödja barnets behov av tröst, trygghet och beskydd vid svåra situationer. Broberg m.fl. (2006) beskriver att teorin även menar att de erfarenheter som barnet bär med sig från anknytningen i låg ålder också påverkar hur den sociala kompetensen utvecklar sig när barnet blir äldre. Då anknytningen fästs in hos barnet kommer anknytningen vara en central del i barnets personlighetsutveckling under hela livet.

Anknytningsteorin betraktas vara en av de mest centrala psykologiska teorierna för att få kunskap om hur individer å ena sidan förhåller sig till närhet, beskydd och omsorg och självständighet och egen styrka och förmåga å den andra. Teorin handlar om såväl vårt behov av nära relationer men också om hur vi fungerar i dessa (Broberg m.fl. 2006).

Anknytningen sker även under mellanbarndomen och ungdomen men nu har barnets behov av föräldrarna ändrats. I dessa åldrar så känner barnet eller ungdomen sig tryggare och lugnare ju säkrare de är på att deras anknytningspersoner är tillgängliga och finns till hands vid behov. Tillgänglighet handlar mycket i detta sammanhang om att finnas där psykiskt för barnet eller ungdomen. När barnet eller ungdomen är trygg blir denne också mer fri i att utforska världen. I känslan av att deras anknytningspersoner är tillgängliga så finns även en känsla av att vara förstådd och accepterad som hen är (Broberg m.fl. 2006).

Bowlby (1994) beskriver att anknytningssystemet finns under hela livet men är som mest aktiverat när man är barn och aktiveras därmed inte lika lätt hos ungdomar och vuxna. Bowlby (1994) beskriver även att ju äldre barn och ungdomar blir desto mer vågar de ta sig

längre bort från basen, som är barnets föräldrar, och även under en längre tid. Även Broberg m.fl. (2006) tar upp att det med åren blir enklare att utstå längre separationer från ens anknytningspersoner. När anknytningsrelationerna har utvecklats på ett gynnsamt sätt samt fortfarande råder under gynnsamma omständigheter, kan personen använda sig av en internaliserad trygghet vid situationer som tidigare skulle ha krävt fysisk närhet. Detta innebär att en person kan känna att det räcker att ringa hem till sina föräldrar för att berätta om något tråkigt som har hänt. Viktigt att veta är dock att det även i högre ålder kan uppstå besvärliga situationer där internaliserad trygghet inte räcker för att individen ska få en känsla av trygghet och att individen därför behöver den fysiska närheten av anknytningspersonerna (Broberg m.fl. 2006).

Holmes (1993) beskriver att ett anknytningsbeteende aktiveras vid en separation eller hot om separation från barnet eller ungdomens anknytningsperson. Detta anknytningsbeteende förklaras som ett beteende som resulterar i att en person vill och försöker få närhet från en viktig person. Författaren förklarar vidare att detta anknytningsbeteende kan upphöra eller minskas genom fysisk närhet eller genom uppmuntrande ord. Detta beror dock på arten av separationen eller hotet om separation (Holmes 1993). Broberg m.fl. (2006) ger oss ännu ett perspektiv på när anknytningsbeteendet aktiveras. I ungdomsåren aktiveras anknytningsbeteendet oftast i farofyllda situationer. Under ungdomsåren utvecklas nämligen individen både kognitivt-, känslo- och beteendemässigt. Ungdomen befinner sig i en frigörelseperiod och får en utvecklad reflekterande förmåga. Detta kan därför bli svårt för ungdomen vars uppgift under tonårstiden är att resa bort från ursprungsfamiljen. Tonåringar med trygg anknytning kan medvetet undvika att söka sig till föräldrarna när anknytningsbeteendet är aktiverat då de har en stark önskan om att hävda sin autonomi. Tonåringar som däremot har en otrygg anknytning bär på negativa känslor och tror samtidigt heller inte att föräldrarna vill eller kan hjälpa dem med känslorna (Broberg m.fl. 2006).

Med ovanstående beskrivningar av anknytningsteorin kan man i enlighet med Broberg m.fl. (2008:55) fråga sig om teorin inte framställer relationen mellan barn och omsorgspersonen som idylliserad. I sådana fall kan det framstå som att teorin inte tar nödvändiga konflikter mellan barnet och omsorgspersonen som sker då de vill olika saker, i beaktande. Ytterligare kritik som vi författare vill framföra är att vi upplever att teorin oftast verka benämna ordet föräldrar i sammanhanget som barns omsorgspersoner. Detta kan tolkas som att det alltid är

ett barns föräldrar som är dennes omsorgsperson trots att det kan vara andra personer som har haft den huvudsakliga vårdnaden.

4.3 Coping

Begreppet coping handlar om individens agerande och de krafter hen använder sig av för att "klara av, tolerera eller minska yttre och inre krav samt hantera de konflikter som kan uppstå mellan yttre och inre krav". När en person har förmågan att leva med osäkerhet, oro och ovisshet utan att förlora hoppet och bli förtvivlad benämns det som copingförmåga (Brattberg 2008:9).

Brattberg (2008) beskriver att om en person inte kan lösa sina bekymmer eller symptom, behöver denne lära sig att hantera dem. Om personen saknar verktyg för att kunna hantera livet hamnar personen i en kris. Personens copingförmåga är ytterst avgörande för hur hen upplever och hanterar den svåra situationen i fråga. Vidare är coping avgörande för om en svår livshändelse kommer att leda till psykiska symptom så som lidande, ångest eller depression samt om en person kan komma igen efter en svår livshändelse. När en person har lyckats ta sig ur en kris har det oftast resulterat i en förbättrad copingförmåga (Brattberg 2008).

Begreppet coping syftar vidare till en persons kognitiva och beteendemässiga förmåga att handskas med emotionell, fysisk och psykologisk stress i samband med svåra livshändelser och kriser. Författaren menar att om en person har en god förmåga till coping, kan denne hantera en situation så som den är. Hur personen går tillväga för att klara av situationen kan ske genom att denne påverkar, förändrar eller anpassar sin omgivning vilket har att göra med yttre stress. Ytterligare tillvägagångssätt att ta till för att klara av situationen är att personen har sitt eget sätt att tolka och påverkas av diverse situationer. Detta har att göra med inre stress (Brattberg 2008).

När en person medvetet och aktivt försöker att bemästra yttre och inre hot samt stress benämns det som aktiv coping. Aktiv coping kännetecknas av att vara konstruktiv, det vill säga att man är fokuserad på problemlösning och positivt tänkande. Exempel på hur detta kan yttra sig är genom ett flexibelt, ändamålsenligt och framåtinriktat beteende. Vidare innefattas målorienterad coping i aktiv coping som utmärks av att man försöker att ta bort eller minska

stressen och/eller vända sig till och rådgöra andra personer i syfte att få hjälp med att hantera det jobbiga. När en persons coping däremot är destruktiv innebär det att copingen är undvikande och katastroftänkande. Detta benämns som passiv coping. Inom passiv coping är försvar något som personen tillämpar som säkerhetsmekanism i avsikt att skydda sig själv från ångest och skada. Vidare visar sig passiv coping vid tillfällen då personens ansträngningar att hantera den påfrestande händelsen blir mindre och att hen försöker undvika stressen (Brattberg 2008).

Det finns tre olika strategier inom coping vilka delas in i *problemfokuserad coping*, *känslofokuserad coping* och *undvikandestrategier*. I den förstnämnda copingstrategin försöker personen samla information, planera, fatta beslut, ändra omständigheterna runtomkring sig och lösa konflikter. Problemfokuserad coping är konkret och fokuserar på yttre problem. Inom *känslofokuserad coping* syftar man till då personen hanterar och kontrollerar sina känslor, söker försoning, förlåtelse och acceptans. Det utmärkande är att personen tar hand om de egna känslorna, med andra ord de "inre problemen". Vidare kan personen inom denna typ av copingstrategi söka socialt stöd. Den sistnämnda copingstrategin kännetecknas däremot av förnekande och undvikande av svårigheterna samt distansering. Författaren menar på att denna typ av strategi fungerar i okontrollerbara situationer (Brattberg 2008).

Vi författare ser att teorin förklarar att människor under uppväxten samt senare i livet har skaffat sig en verktygslåda för alla tänkbara situationer och att den person som saknar verktyg blir "helt ställd" (Brattberg 2008:37). Vi upplever att det är många individer som kan ha en del verktyg, en del så kallade yttre copingresurser så som arbete och ekonomi men möjligtvis inte copingresurser i form av stöd från vänner eller familj. Det kan också vara så att man besitter flera yttre copingresurser men saknar de inre copingresurserna. Vi saknar därmed en mer omfattande diskussion kring hur det blir för de individer som besitter några, men inte möjligtvis alla de copingresurser som nämns för att klara av en situation.

4.4 Skuld

Brattberg (2008:24-25) beskriver att skuld resulterar i att en person får dåligt samvete, känner sig skyldig och anklagar sig själv. Författaren betonar att en individ känner skuld för något som hen själv gör. Begreppet syftar vidare till när en person har agerat fel eller har underlåtit att handla när hen borde ha gjort det. Shapin (2000:2-3) tar upp att skuld är en känsla som

uppstår i relation till en annan människa samt genom känslor av att man har ansvar för andra personers välfärd. Vidare kan en person utveckla känslor av skuld utifrån en omedveten föreställning om att ens eget lidande kommer leda till att den skada vi upplever att vi har orsakat andra personer, kommer att upphöra eller minska. Baumeister (1994) menar att skuld innefattar känslan av att känna sig dålig i sig själv. Vidare nämner författaren att ett interpersonellt synsätt av skuld utgår från att känslan av skuld är vanligare, starkare och har mer inflytande i nära relationer än svaga relationer.

Brattberg (2008) nämner "osund skuld" som innebär att en person upplever skuld även fast hen inte har någon faktisk skuld. Detta har i sin tur att göra med när personen inte kan särskilja sina egna gränser. Författaren formulerar det som att "Hon ser inte var hon själv slutar, och var andra börjar" (Brattberg 2008:25). Även om personen saknar skuld för något kan denne trots detta känna sig skyldig för det. Även Kim m.fl. (2011) tar upp en liknande form av skuld som uppstår då en person tar ansvar över när något negativt har hänt som personen inte har kontroll över. Detta kan exempelvis vara känslor av skuld som uppstår efter att en okontrollerbar och traumatisk händelse har inträffat.

Brattberg (2008) beskriver på liknande sätt att tillfällen då många människor känner skuld är när folk i deras omgivning inte mår bra och är nöjda. Författaren tar upp att i detta sammanhang är den osunda skulden att ta på sig andras besvär och leva andras liv. Baumeister (1994) bidrar med ett tillägg där han menar att en person i dessa situationer känner sig dålig, vilket är grunden till att skuldkänslor uppstår. Vidare nämner författaren även att människor i vissa situationer känner skuld över att ha brutit en standard även när ingen blivit besviken.

Det vi ser som diskutabelt gällande begreppet skuld är huruvida skuld alltid uppstår i dessa nämnda situationer och om det skulle kunna finnas andra faktorer som spelar in i om en person känner skuld, än de situationer som de ovanstående författarna beskriver att känslan skuld har uppstått från.

5. Resultat

I detta avsnitt kommer vi att redogöra för varje informants livsberättelse som är taget ur intervjumaterialet. Vi växlar mellan direkta citat och beskrivande text. Då det inte är möjligt att presentera hela intervjumaterialet för varje berättelse har vi valt ut det som vi upplever varit centralt under varje intervju.

5.1 Josefs berättelse

Josef är 17 år och född i Afghanistan. Han kom till Sverige för ca två år sedan på grund av oroligheter och förföljelser i hemlandet. Josef tillhör en folkgrupp som är minoritet i hans hemland. Han berättar att på grund av tillhörigheten till folkgruppen samt den religiösa tillhörigheten blir de dödade och mycket utsatta i hemlandet.

Josef berättar vidare att han är glad över att han har uppehållstillstånd i Sverige men att han inte kan sluta tänka på och känna saknad till familj och vänner i hemlandet. Tankar på hemlandet stör honom mycket i vardagen vilket också påverkar hans studier då han inte kan koncentrera sig när han försöker studera. Vidare talar han om att förutom saknaden känner han oro för sin familj och deras mående på grund av de svåra omständigheterna som fortfarande råder i Afghanistan.

> Josef: "För att… du vet dom bor i Afghanistan och bara där finns det kaos. Hela tiden dom bombar vägen och aa, dom bara dödar folket. Så jag är orolig för att dom går ut om det händer något till exempel för min familj så aa.. det är svårt."

När vi frågar Josef om han har någon särskild teknik som kan få honom att må bättre de tillfällen han mår dåligt förklarar han att han röker en cigarett. På så sätt slipper han tänka på det jobbiga för en stund. Vidare talar Josef om att han ibland går ut på en springtur, pratar med personal på boendet han bor på eller sysselsätter sig på något annat sätt under dagen. På natten däremot tänker Josef mycket på sin familj. Tankarna håller honom vaken och han missar ofta morgonlektionerna i skolan.

> Josef: “Det är bara på natten när jag ska sova så tänker mycket på det. Att jag tänker på min familj. Det är det enda som stör mig mycket. [..] så varje natt klockan 3, 4. Så kan inte vakna klockan 7 på morgonen. Aa missar skolan, varje dag missar en lektion, två lektioner.”

Josef berättar att han hjälpte till mycket hemma och beskriver sig själv som en pappa för sina syskon. Samtidigt jobbade Josef och gick i skolan. Då ingen av Josefs föräldrar jobbade och hans syskon var för små för att jobba, var Josef den som försörjde familjen. Han förklarar att det var en jobbig tid och att han än idag har ett ansvar över sin familj i hemlandet. Ansvaret yttrar sig genom att Josef skickar de pengar han får av CSN till sin familj.

> Josef: “Min familj behöver pengar till exempel och jag jobbar inte.. Det här är CSN som jag får, och jag skickar den till dom. Det är jobbigt för jag har ingen jobb och jag måste hitta pengar att skicka till dom. [...] jag vet inte hur jag ska göra. Det är jobbigt”

Josef berättar att det nästan inte finns någonting kvar av hans CSN till sig själv. När Josef får frågan om han själv har bestämt att skicka pengar förklarar han att han inte kan sitta och titta på när hans familj behöver pengar. Josef beskriver hur han i Sverige har mycket möjligheter i form av bland annat gratis mat och att hans familj inte har dessa möjligheter. Josef berättar att han inte kan ha roligt här när hans familj har det så svårt i hemlandet. Han tänker ofta på att han måste hjälpa dem så mycket han bara kan.

> Josef: “[...] jag kan inte ha roligt här för mina syskon där dom har till exempel ingen mat att äta. Jag måste tänka på dom och skicka pengar till dom. Hjälpa dom så mycket jag kan”
>
> Intervjuare 1: “Du känner så? Att du inte kan ha roligt här?”
>
> Josef: “Nej, inte när min familj har en dålig situation, jag kan inte ha roligt här. Jag måste tänka på dom. Jag är själv en sån person.. (paus) att jag tänker mycket på min familj, släktingar och vänner. Mm, jag bryr mig mycket om dom”.

Josefs föräldrar visste inte mycket om Europa när han berättade för dem att han beslutat sig för att lämna Afghanistan. Josef berättar att han och familjen planerade en återförening i det land som Josef tillslut skulle komma till så att familjen kan vara trygg då de gärna vill lämna hemlandet. Josef berättar också att:

> Josef: "När jag lämnade mitt hemland så jag… Det var det som vi bestämde.. att jag skulle komma och att jag skulle ta dom på nåt sätt från Afghanistan till ett annat land. Fast vi visste inte vilket land. Men tillslut jag kom till Sverige. Så jag hoppas att jag kan bjuda dom till här i Sverige"

Vidare säger Josef att det i hemlandet inte finns möjligheter till en bra framtid. Han talar om att det var mycket svårt att lämna familjen framförallt då han inte var säker på om han skulle få träffa dem igen. Han funderade även på hur det skulle fungera för dem och om de skulle klara sig eller inte.

Josef har kontakt med sin familj ungefär en gång i veckan. Han talar om att hans mamma många gånger under ett samtal frågar hur han mår och att hon bryr sig mycket om honom. När vi frågar Josef om han berättar för sin mamma att han tänker mycket på dem och har svårt att koncentrera sig svarar han att han aldrig gör det. Som exempel tar han upp att han har opererat sig men att han fortfarande inte har berättat det för sin mamma. Detta då hon kommer att tänka mycket. Josef säger att han alltid berättar för henne att han mår bra och det är för att göra henne glad.

> Josef: "Ja jag har aldrig sagt att det funkar inte bra. Jag bara berättar att aa det är bra, det är såhär såhär såhär. Så hon blev så glad. Hon säger att jag är så glad för att du är glad."

Josef berättar att kontakten med familjen påverkar honom mycket. När han får höra att de mår bra slipper han tänka på dem och då kan han koncentrera sig på att studera. När frågan ställdes till Josef hur hans liv skulle förändras om familjen kom hit svarar han:

> Josef: “Det kommer bli jättejättebra. Om dom kommer, så till exempel, då kan jag spara mycket pengar och jag kan tänka på mig själv. Jag kan ha ett bättre liv när dom är här till exempel. [...] När jag får pengar eller jobbar så behöver jag inte skicka pengar. Jag har pengar, jag kan skaffa mig en bil.. Ja det blir jättebra (skratt)”

Vid frågan om varifrån han kan få stöd när han mår dåligt svarar han att han har en kompis som han umgås med när han tänker mycket. Ytterligare någon som han kan vända sig till när han behöver hjälp och vill prata är en vuxen på hans skola. Avslutningsvis berättar Josef att ett av hans mål är att vidareutbilda sig på universitet.

5.2 Miriams berättelse

Miriam är 19 år och är född i Syrien och kom till Sverige för ungefär ett och ett halvt år sedan. På grund av krig och hot riktad mot sig själv och familjen i hemlandet var de tvungna att flytta till Egypten. Då landet inte gav Miriam möjlighet att utbilda sig på grund av sin etniska tillhörighet flyttade de vidare till ett annat land i mellanöstern. Även där förbjöds hon att studera och valet stod därför mellan att åka tillbaka till oroligheterna i Syrien eller att fly till Europa. Hon valde det sistnämnda och kom ensam till Sverige för ungefär ett halvår sedan.

> Miriam: “Actually we got threatened one time from the government and one time from the ISIS.. and one time from.. what was it.. I don’t know it was someone who wanted to steal my brother.. for him to get paid. So that was the first reason that we went out of Syria. We left everything.”

Miriam berättar att när hon tänker tillbaka på livet i Syrien så tänker hon på lidandet de fick utstå. Hon säger att hon idag inte vill annat i livet än att hennes föräldrar ska vara okej. Separation från familjen och att vara utan dem har varit de svåraste Miriam har genomgått i sitt liv. Miriams familj består av hennes mamma, pappa, bror och moster. Hon säger att hennes familj hade allt i livet och att detta gjorde henne bortskämd.

> Miriam: “My mom is a doctor and my father is an engineer. So we probably has a nice life (skratt). We had everything. We had servants and a cooker. That’s why I can’t cook now (skratt). Because I was so spoiled in my childhood”.

Miriam berättar att hennes önskan med att komma till Sverige var att utbilda sig till tandläkare som hon drömt om och att bli en framgångsrik person i framtiden. Hon uttrycker att all lidande hon gick igenom var för att kunna studera i Sverige. Miriam berättar att studera är det minsta hon kan göra och att hon inte bara kan vara ingenting. På frågan om det var något som hennes föräldrar hoppades på i och med att hon åkte till Sverige svarar hon att de bara sa studera. Hon säger att hennes mamma vill att hon alltid ska ha betyg A vilket hon tycker kan kännas jobbigt då svenska är ett svårt språk. Hon berättar att hennes högsta önskan är att familjen ska återförenas samt att utan familjen i Sverige känns livet i allmänhet och studierna i synnerhet nästintill meningslösa.

> Miriam: “[...] In the past I could remember I was sad because my friends didn’t want to talk to me or so, but now it’s like family. I don’t care about grades now. I had an IQ that would get me to the best colleges in the world.. but I don’t care about that now. I don’t care.. I don’t care about anything, I just want them to come. I don’t care about going out, I don’t care. I just want them to come.”

Vidare berättar Miriam att det svåra för henne är att hon inte vet när hennes föräldrar får komma till Sverige. På frågan om vilken roll hennes familj spelar i hennes liv idag svarar hon “everything”. Miriam förklarar vidare att om hennes föräldrar inte kommer till Sverige kommer hon att åka tillbaka till Syrien och är beredd på att förlora hela sin framtid i Sverige för dem. Miriam talar om att det första hon gör på morgonen och det sista hon gör innan hon lägger sig är att ringa sina föräldrar. Sedan ringer hon dem på raster och lektioner i skolan. Detta tycker hon är svårt då hon inte kan sluta tänka på om hennes familj är okej och om något har hänt dem. På frågan om hur kontakten med familjen påverkar henne svarar hon:

> Miriam: “Peaceful sometimes.. and like sometimes.. when my mum’s sad, i can’t do nothing about it.. I can’t make her laugh anymore, so it’s hard..”

I samband med detta berättar Miriam att hon är orolig för sin familj då det råder svåra omständigheter i Syrien. Hennes största rädsla är att någonting kommer att hända hennes föräldrar som kommer leda till att de dör.

> Miriam: "[...] But I don't know what will happen.. Maybe a bomb will explode or something. That is my biggest fear. That something would happen to them so they would die.. When someone says that someone died, I just cry.. I go out and cry.. and my fear is just like, are they alive? Okey that's good".

Miriam talar om att när hon är ledsen så stänger hon av sin mobiltelefon och går och lägger sig eller går på en promenad. Vidare berättar Miriam att när hennes mamma är ledsen så berättar hon det för Miriam men Miriam själv berättar inte för sin mamma när hon är ledsen. Anledningen till detta är att hon inte vill att hennes mamma ska bli mer ledsen än vad hon redan är i och med att hon är långt ifrån sina barn och lever i dåliga förhållanden i hemlandet. En ytterligare orsak är att hon inte vill att sin mamma ska genomlida den smärta som hon själv känner.

> " I dont want her to be more sad.. I dont want her to feel my pain… She is already missing us, so i just turn off my phone.. And when she ask where was you? I say studying. I always say studying, because if I say sleeping she would say why were you sleeping are you sad? Because she know when I am sleeping I'm like depressed. So I say I was studying and she says okey okey."

När Miriam får frågan om hon upplevde att hon fick bra stöd i Sverige eller om det fanns några viktiga personer för henne svarar hon:

> Miriam: "Yeah, of course I have friends here.. I go out sometimes. But.. I know.. It's me who feels everything. So.. I don't depend on people anymore just like how I did.. so yeah.."

Intervjuperson 2: “Do you have any kontaktperson?”

Miriam “I don’t depend on them [...] So not giving enough support from others did not depress me.. it made me selfesteem.. selfconfident.. It’s me.. on my own in this life. People would feel sad for me, but they will not live in the same conditions as I live in. Support is like for 4-5 seconds and then it’s gone, but it’s you who feel it. That’s why I don’t talk to people about how I feel.. If it’s love, sad, depression, I don’t talk. Because he would understand how I feel but he won’t live the same thing that I’m in”.

Miriam får frågan om vad för drömmar hon har i framtiden och hon förklarar att hon vill läsa till tandläkare. Slutligen får Miriam en sista fråga som lyder:

Intervjuperson 2: “Aha okey.. do you have more goals or dreams in life?”

Miriam: “Yeah.. to make my parents proud.. and yeah.. that is all”

5.3 Kevins berättelse

Kevin är 17 år, född i Syrien och har varit i Sverige i ungefär ett halvår. Kevin bor på ett gruppboende för ensamkommande barn och ungdomar. Han studerar just nu det svenska språket. På fritiden brukar han umgås med vänner på boendet eller åka till en närliggande fritidsgård. När vi frågar om Syrien berättar han att det känns både bra och dåligt när han tänker tillbaka. På frågan om vad som känns dåligt svarar Kevin att:

Kevin: ”Ah när jag tittar det finns alla, det finns där krig krig, det känns inte bra när jag tittar så”

När vi sedan frågar vad det är som känns bra när han tänker på sitt hemland säger Kevin att:

Kevin:” Det känns bra för jag träffar alla mina kompisar där, för min kusin, alla där”

Kevins familj består av hans mamma, pappa och sju syskon. Kevin berättar att hans föräldrar inte hade möjlighet att arbeta på grund av skador och hög ålder och att han och hans broder därför fick arbeta för att hjälpa familjen. Kevin gick i skolan men jobbade framförallt under sommaren. Han berättar att han var cirka 15 år när han arbetade. Ytterligare förklarar Kevin att nu när han är i Sverige så är det hans bror som tagit över ansvaret för ekonomin i familjen. När vi frågar Kevin om vad han tänker när det gäller familjen i hemlandet så svarar han att:

> Kevin: " Ledsen.. när jag tänker på dom, jag behöver hämta dom till här i Sverige men jag jobba på dom papper så jag kan hämta dom till här, Sverige."

Kevin berättar att det var hans familj, i synnerhet hans pappa, som beslutade att han skulle komma till Sverige för att studera och att familjen hoppas på att komma till Sverige då det inte finns ett bra liv i hemlandet. Han berättar dock att han själv kan bestämma lite om han vill eller inte vill göra något och att komma till Sverige var något han själv också ville. Han berättar att hans önskan om Sverige var att:

> Kevin: " Aa jag vill få fint life och..vad heter det, få allt för jag kan bli ingenjör. Jag hoppas att få allt för jag bli ingenjör"

Kevin förklarar att han och familjen från början inte hade planerat att de skulle återförenas i Sverige utan att Kevin först och främst skall studera och ha ett bra liv och att efter det så kommer familjen om det finns möjlighet. I två år bodde Kevin med sin familj i Egypten på grund av krig i Syrien. Han berättar att han studerade på gymnasiet i två år men att han också jobbade vilket resulterade i låga betyg.

> Kevin: [...] Jag studera två år, när jag studera på sista år i gymnasiet, jag plugga så mycket mycket och after jag har inte bra betyg för jag jobba.. och det känns inte bra när jag göra så. Så det finns inte bra life där"

Vidare berättar Kevin att det inte kändes bra att lämna familjen. Han berättar att han hade svårt att sova den första perioden i Sverige.

> Kevin:”Det känns det inte bra när jag i först fyra veckor jag kan inte sova så mycket bra. Eh ja, de första gång jag lämna min familj. Aa, jag bor kanske 16 år med min familj, jag lämna inte dom. Det första gång. Det jättesvårt”

När vi frågar om vad han kan göra för att må bättre när han mår dåligt svarar Kevin att han blir lite glad av att prata med kompisar eller spela. Därefter frågar vi om vad för stöd det finns för Kevin och vilka personer som han kan vända sig till om han mår dåligt. Han förklarar då att:

> Kevin: [...] du vet när jag går utan familj, du kan inte berätta om allt som du har i din hjärta. Du kan inte berätta din kompis här om som du har i hjärta. Det går inte. Men din familj, din mamma eller din pappa, du kan berätta dom allt. Aa, men kanske när jag berättar för min kompis och han har problem med mig nu, han ska säga till annan person”

Vidare talar Kevin om praktiskt stöd som han upplever att han har fått av boendepersonal på boendet han bor på samt av socialtjänsten. Han förklarar att de har hjälpt honom med hans rum, med mat och med att tjäna lite pengar. När vi däremot frågar om det finns personer han kan prata med när han mår dåligt svarar han:

> Kevin: “Nej.. (paus) Kanske jag pratar med min kompis. På Facebook eller Viber eller här i Sverige. Kanske jag berättar honom lite”

Ytterligare så berättar Kevin att han har kontakt med sin familj på nätet varje dag. Han förklarar att det på så sätt känns som att han bor med dom.

> Kevin: “[...] Jag pratar med dom varje dag. För dom känns inte bra när jag pratar inte med dom. Och varje dag jag ringer till dom, det känns som att jag bor med dom. Aa varje dag jag ringer till dom”

Vi frågar hur ett typiskt samtal mellan familjen och Kevin låter och han berättar att det börjar med att de frågar varandra hur de mår och vad de gör. Han berättar att de också frågar om han studerar och säger att de vill att Kevin ska vara glad och kunna göra allt. Kevin förklarar att det känns bra att höra. När vi sedan frågar om han eller familjen berättar för varandra om dom är ledsna eller om något inte känns bra svarar Kevin:

> Kevin: “Nää”..
>
> Intervjuare 1: “Nä..?”
>
> Kevin: “Vi säger inte”.
>
> Intervjuperson 1: “Vill du berätta varför?”
>
> Kevin: “Vi pratar inte om jag ledsen eller dom ledsen. Vi vill bara bli varandra glad. Det är inte så när du säger “aa jag är ledsen”, “varför” (dom frågar), dom andra, min familj, kanske dom bli ledsen när jag är ledsen. Aa det är inte bra”

Kevin berättar vidare att han känner sig “*comfortable*” efter att ha pratat med familjen. Gällande en familjeåterförening i Sverige så förklarar Kevin att han skulle bi glad om de kom hit och att det blir bra för familjen att komma hit.

Slutligen återgår Kevin till att tala om sitt drömyrke som han hoppas kunna bli i framtiden. Han säger att han först ska lära sig svenska för att sedan börja på gymnasiet eller komvux.

5.4 Amirs berättelse

Amir är 17 år och är född i Syrien. Han kom ensam till Sverige för cirka 1 år sedan. Han bor i en egen lägenhet i en av Göteborgs kranskommuner. Amir berättar att han tycker om skolan och att han alltid haft drömmar om att utbilda sig. Vidare berättar Amir att hans uppväxt och

hans liv med familjen var mycket bra. Amir bodde tillsammans med ett syskon och sina två föräldrar. När vi frågar om ordet familj och dess betydelse för honom så förklarar Amir att: tycklte vi skulle dra ihop meningen såhär

> Amir: "Jag tror du behöver din föräldrar hela tiden.. du behöver dom"
>
> Intervjuperson 2: Aa..
>
> Amir: "Dom hjälper dig på alla.. också här i (gruppboendet) det finns många personal som hjälper dig. Men det är inte samma (som) om du har din mamma eller pappa".

Amir berättar att de till en början hade det mycket bra i hemlandet. Båda hans föräldrar är högutbildade och han berättar att familjen hade allt. Han beskriver hur han bara gick till skolan och studerade och att hemma lagade familjen mat, tvättade hans kläder och att han själv inte behövde göra någonting. När vi frågar hur Amir mår när han tänker på familjen så svarar han att:

> Amir: "Faktiskt jag tänker mycket på min föräldrar. Men om jag tänker mycket på min föräldrar, jag kan inte koncentrera.. på mina mål. Så.. (paus) Det finns framtid, du måste tänka också på din framtid. För att jag vet inte om jag ska dom komma eller dom kan inte för att Migrationsverket bestämmer om dom ska komma eller nej. Om jag tänker mycket mycket på min mamma och pappa, jag ska förlora min livet. Så om jag tänker på dom, jag pluggar inte. Om jag pluggar inte jag ska.. ahh.. (paus) I will be late on my future".

Amir har svårt att koncentrera sig när han tänker på familjen och han fortsätter med att berätta att han får svårt att somna. När vi frågar vad det är för tankar som håller honom vaken förklarar han att:

> Amir: “Jag tänker att om dom ska vakna imorgon eller nej, för att det finns krig i mitt hemland [...]. Jag vet inte om dom vaknar, om dom är på livet eller nej”

Vi frågar Amir om det finns något han kan göra när han mår dåligt för att må bättre och han svarar att hans familj säger att för att göra dem glada så ska han studera och ha en bra framtid. Han berättar att familjen ofta säger till honom att:

> Amir: “Försvann inte din livet. Du måste bli en bra person, du måste bli en viktig person. [...] Ha bra framtid. Eller gör en bra framtid”.

Amir säger att han blir jätteglad när familjen säger så. När vi igen frågar vad han kan göra för att må bättre svarar han att han brukar sova och ibland promenera eller träna på gym. Han säger att det gör att han glömmer lite och att det hjälper honom. När vi frågar Amir om hur beslutet togs att han skulle komma till Sverige förklarar Amir att han och familjen flydde till Egypten då det var krig i Syrien. Han berättar vidare att Egypten inte gav möjlighet till permanent uppehållstillstånd och att det i Syrien fanns krig och risk för att Amir och hans syskon skulle bli tagna. Därför tänkte Amirs föräldrar att det inte fanns någon framtid i Syrien och att han i värsta fall kunde bli mördad.

> Amir: “Krig, krig i mitt hemland. Så min mamma och pappa tänker det finns inte framtid i mitt hemland. Eller dom ska döda mig.”
>
> Intervjuperson 1: “Vilka då?”
>
> Amir: “Vilken ska döda? Aa..president, army”
>
> Intervjuperson 1: “Och varför, varför …”
>
> Amir: “För att min mamma hon är barnmorska.. och hon är sådär rik och mina föräldrar, mm eh båda. Så också det har hänt faktiskt tre gånger dom prata med min mamma “vi ska ta din barn och ska du betala” eller gå ut ur Syrien. Så (därför) vi har flykt först till Kairo i Egypten.”

Amir berättar att familjen har en släkting i Sverige som berättat för dem att Amir och hans syskon kan få permanent uppehållstillstånd i Sverige och studera precis som alla andra svenskar. Amir förklarar vidare att det slutgiltiga beslutet om att komma till Sverige låg hos honom själv då han menar att han inte kunde åka tillbaka till sitt hemland.

Amir berättar att han just nu försöker få hit sin familj till Sverige. Han vet inte hur länge han ska vänta och om det kommer att gå men han hoppas att hans föräldrar kommer snart. Amir berättar att det inte var planerat innan han flydde att han skulle hämta familjen till Sverige, utan föräldrarna ville att han skulle ha en bra framtid och bli en bra person. Vid frågan om vem som bestämt att familjen ska komma svarar Amir:

> Amir: "Jag (skratt) Jag behöver dom. Aa (skratt)"

Amir berättar ytterligare att det var svårt att lämna familjen. Han säger att det kändes dåligt och att han grät i flera dagar. Han fortsätter sedan med att förklara hur livet är idag utan föräldrar.

> Amir: " [...] Också nu det är jobbigt. För att jag gör nu allt jag har.. kanske laga mat jag eller min (syskon), jag tvättar min kläder, jag tvättar också mitt hem (skratt). Jag plugga själv, jag gör allt själv. Så det lite svår. Jag handla själv (skratt)."
>
> Intervjuperson 2: "Ja jag kan tänka mig att det är svår för du berätta att i hemlandet så var det mest dom som.."
>
> Amir: "Aa i mitt hemland, jag gör ingenting. Alla grejer kommer till mig (skratt). Men nu det inte samma. It switch 180 percent (skratt)."

Amir berättar därefter att han talar med sina föräldrar en gång om dagen vilket han tycker känns bra. När vi frågar hur ett typiskt samtal mellan honom och hans föräldrar låter säger han:

> Amir: "Hur mår du? Allt bra? Pluggar du eller ne? (skratt). För att det är viktigt att jag pluggar. Om jag pluggar inte dom säger du måste plugga,

glöm inte din plugga. Aa sådär och jag frågar dom, mår ni bra? Allt bra annars eller?”

Intervjuperson 1: “Vad brukar dom svara?”

Amir: “Allt bra.. Dom säger bra men jag vet dom är inte bra (skratt) Dom skojar om mig.. jag vet. Men om dom säger vi mår inte bra, dom vet jag känner inte bra.”

Amir förklarar att varken han eller hans familj berättar för varandra när de mår dåligt. Han säger att hans föräldrar inte talar om det för Amir då det skulle få honom att må dåligt. Amir beskriver hur det skulle bli för honom om hans föräldrar kommer till Sverige.

Amir: “Det känner bra (skratt). Du vet din familj ska leva med dig. Ska bo med dig. Du tänker inte att dom ska vakna eller ej.”

Intervjuperson 2: “Aa då vet du att du har dom här och..”

Amir: “Också dom hjälper dig om du har problem i skolan eller du kommer prata med dom, dom säger nej gör inte så, gör så. Det är bättre så eller nej det är inte bra så. Också du kan förstår varandra. Det inte samma om du som personal eller så.”

Intervjuperson 1: “Föräldrar förstår på ett annat sätt..”

Amir: “Precis. Och dom vet vem är jag, eller hur man dom pratar med mig, eller hur kan dom fixa grejer med mig.”

Vidare berättar Amir att om de kommer så kan han få mer hjälp, inte behöva tänka så mycket på dem och att han istället kan tänka på att studera och på skolan. Vi talar därefter med Amir om det finns en oro från hans sida gentemot familjen. Han förklarar då att:

Amir: “Aa.. sådär. Inte varje dag men det kommer dagar jag mår inte bra aldrig. Jag känner dåligt (skratt). För att jag lyssnar på TV det finns sån

explode nånstans och det finns 100 människor är döda och så jag mår inte bra när jag lyssnar, ne."

Intervjuperson 2: "Så när du läser om explosioner och sånt, är det att du tänker på Syrien och du tänker på familjen?"

Amir: "Jag tänker först på familjen sen mitt hemland (skratt). Men först min familjen."

Därefter berättar Amir om stödet han upplevt i Sverige. Han tycker att han fick bra hjälp av gruppboendet som han tidigare bott på och att hans gode man har varit till hjälp. Förutom det har han även en släkting i Sverige som han kallar för sin "hero". När vi frågar om hur stödet sett ut och hur han har fått hjälp svarar han att:

Amir: "Aa det är olika hjälper faktiskt. Min (släkting) hjälper mig med min .. eh du vet alla har problem i hans eller hennes livet, han hjälpt mig hur man fixar det för att jag har inte min föräldrar. Om jag har problem med aa annat så (före detta gruppboendet). Om jag har problem med Sverige government (skratt) så min god man. Aa om jag har problem med min ekonomi eller också livet - socialen, aa socialen hjälper mig också".

När vi därefter frågar om viktiga personer i Amirs liv berättar han att det är hans gode man, en i personalgruppen på gruppboendet som han tidigare bodde på och socialtjänsten.
Till sist talar vi om drömmar och mål och Amir berättar att han vill bli det yrke som antingen hans mamma eller pappa är. Han vill också bli en viktig och bra person och tycker det skulle kännas bra om människor runt omkring talade gott om honom och tycker att han är duktig.

Amir: "Nu, prata bra svenska (skratt) Godkänt till gymnasiet. Sen bli barnmorskor. Bli viktig person. Jag känner bra om alla pratar om mig på bra saker (skratt) Som, han är jätteduktig, åh bra, han har gjort som den här, åh va bra".

5.5 Alis berättelse

Ali är snart 19 år och är född i Afghanistan. Vid sju årsåldern flyttade han och hans familj till Iran på grund av krig i hemlandet. I Iran växte han upp men flyttade därefter till Sverige på grund av risk att skickas tillbaka till Afghanistan och kriget som pågick där. Dessutom var det svårt att bo i Iran då han och hans familj levde illegalt. Ali uttrycker att hans familj fortfarande inte har någonting. Han kom ensam till Sverige för ca tre år sedan vilket han bestämde själv i samförstånd med sin mamma. Han hade en önskan om ett tryggare liv i Sverige där han får möjlighet till att studera. Ali bor just nu ensam i en egen lägenhet och läser på ett introduktionsprogram på en gymnasieskola. Ali berättar att han i Iran studerade och jobbade samtidigt. Han gick till skolan efter jobbet varje dag. Vid frågan om varför han behövde jobba förklarar han att han behövde pengar då han hjälpte familjen med ekonomin.

> Ali: "Mmm. Jag är äldst pojke i familjen. I Iran får inte tjejer jobba så mycket. Jag har en äldre syster hon får inte jobb.. Inte vad som helst, som en kille. Så jag måste"

Ali berättar att han tänker tillbaka på livet i Iran men att han också glömmer litegrann. Det är främst familjen han tänker på. Han talar om att han känner sig orolig över om hans familj kommer att utvisas från Iran till Afghanistan. Han förklarar vidare att han mår dåligt när han tänker tillbaka på Iran. Ali tar även upp att han inte berättar för sin familj när han mår dåligt och att de heller inte berättar för honom. Konversationen fortsätter som följande:

> Intervjuperson 2: "Tänker du på om dom mår bra?"
>
> Ali: "Ja jag vet ingenting. Jag vet ingenting om sanningen. Dom har problem med ekonomi, dom har problem med allt. Min bror måste jobba. Jobba mer.. för att ta hand om familjen nu. Jag kan inte göra någonting härifrån. Så alla saker som.. min bror är nu en man"

Ali berättar att eftersom han inte kan göra någonting härifrån blir det bara blir jobbigt för honom. Ibland när han tänker på familjen ställer han sig själv frågor så som "vafan vad gör du här? Varför kom du hit?". Därefter beskriver Ali att han hade drömmar om att bli pilot och

ingenjör när han kom till Sverige men att hans drömmar sänks hela tiden. Nu vill han bara ha ett vanligt jobb.

> Intervjuperson 1: "Varför tror du att det blivit så att drömmarna sjunker?"
>
> Ali: "Kanske många saker. Språket, skolan, kan inte klara allting. Jag tänker jag kan inte klara allting. Hela den nya kulturen. Jag vet inte, det är alla saker som finns omkring."

Ali berättar att han saknar sin familj, sina kompisar, sin stad och maten. Han berättar att kontakten med familjen får honom att bli ledsen. Det leder i sin tur till att han stänger av sin mobiltelefon och sätter sig någonstans för att tänka för sig själv. Samtidigt beskriver han att kontakten med familjen blir som ett driv för honom att jobba hårdare. Andra gånger resulterar det i att han sänks ned och blir deprimerad. Han förklarar att det beror på att han saknar dem och längtar efter dem.

> Intervjuperson 1: "Det kanske blir ett sätt att hantera saknaden.. Att du stänger av telefonen eller inte ringer så mycket?"
>
> Ali: "Ja.. jag gör någonting. Gymmar, pluggar, vad som helst. Hänger i stan med kompisar. Med den kompisen som jag har mest skoj med. Jag har olika kompisar. Jag är en sån att när jag e på bra humör så är jag med den personen, är jag på dåligt humör så är jag med den personen. Han driver mig när jag är ledsen. Jag vet att han hjälper mig. Han kan hjälpa mig att när han pratar så pratar han bra. Han kan göra någonting, som en coach när man tränar. Han kan säga någonting att jag blir.. fortsätter."

När Ali får frågan om det var några som blev viktiga personer för honom i Sverige svarar han att det inte var någon och att ingen har varit som ett stöd för honom. Han får en följdfråga om vad han brukade göra när han behövde stöd då han kom till Sverige och Ali svarar "ingenting". Ali berättar att han har lärt sig att klara sig själv vilket var svårt i början. Han säger till sig själv att han är ensam och att det inte är någon som kommer att hjälpa honom.

Intervjuperson 1: “Du säger det till dig själv?”

Ali: “Ja. Jag säger att det är ingen som kan hjälpa. Det finns såna personer som du kan få hjälp av, men det är inte riktig hjälp som du väntar på. [...] Kanske dom säger, jaa jag fixar det till dig. Men du vet att det inte är från hennes eller hans eller hens hjärta. Men om din bror säger till dig att jag fixar den, så vet du att han gör sitt bästa. Än någon annan. Kanske bästa kompisar säger ja jag gör det, men det är inte samma känslor”

Gällande vad hans familj hoppas på att han gör i Sverige beskriver Ali att de vill att han pluggar och blir någonting. Dock menar Ali att hans familj vill att han ska bli någonting för sig själv och inte för någon annan. Han talar även om att han känner ansvar över att göra någonting. När frågan ställs om han vill göra det för sig själv eller för familjen svarar Ali:

Ali: “För dom. Mer. För mig själv och dom, båda. Jag vill göra någonting för att dom ska bli glada”.

Ali förklarar att efter ett tag i Sverige förstod han att det inte riktigt var som han hade tänkt sig. Ali föreställde sig att det skulle vara lätt att arbeta i Sverige och att han skulle studera, arbeta, bli pilot och kunna skicka pengar till sin familj så att de kunde få ett bättre liv. Han beskriver att han föreställde sig ett “normalt liv” där hans familj kan komma hit och alla hans syskon kan studera. Alis familj ville komma till Sverige men i och med att de fick avslag på ansökan om familjeåterförening i Sverige berättar han:

Ali: “Sen min familj fick inte komma här. Så de blev att allt sänktes ner. Jag ville inte göra nånting mer..”

Ali förklarar att han förut mycket gärna ville att hans familj skulle komma hit. Den främsta anledningen till detta var att de skulle vara nära honom. Han säger att om familjen kommer så blir han lyckligare men att han just nu inte vill att de ska komma.

Intervjuperson 2: “Vad beror det på?”

> Ali: “Det beror på många saker.. Jag är inte lycklig här. Men jag vet att de är lyckligare där.. Kanske jag har mer möjligheter, men de är lyckliga. Dom saknar pengar visst, med ekonomi och så. Annars är det bra.”

Ali beskriver att hans bror är mycket duktig. Han talar även om att han tänkte att han var den sämsta och att han är här men att hans syskon som är bättre än honom är i hemlandet och att de inte har någon möjlighet till att studera. Även om de kan studera i den illegala skolan i landet menar Ali på att de inte kan bli någonting i hemlandet.

> Intervjuperson 1: “Så det kändes jobbigt att de inte kan plugga?”
>
> Ali: “Ja. Jag känner att det är orättvist att jag har alla de här möjligheterna här. Och dom har inte [...]. jag tänker varför har jag dom möjligheterna men inte dom. Vi var en familj som delade allting. Min mamma har lärt mig att man ska dela, dela rätt..”

Ali får frågan om hur han tror att hans liv hade förändrats om hans familj kom hit. Han berättar att för honom skulle det innebära mycket ansvar eftersom familjen inte kan språket och inte vet någonting om Sverige. Något som skulle vara positivt med att familjen kommer hit menar Ali på är att han skulle bli glad, må bättre och bli lyckligare. Dessutom skulle hans familj bli lyckligare då alla skulle vara tillsammans igen, beskriver Ali. Avslutningsvis talar vi med Ali om drömmar och han berättar att när han ska göra något så gör han alltid sitt bästa.

6. Analys

Detta avsnitt syftar till att analysera samtliga intervjuer med hjälp av de presenterade teoretiska ramverken samt att ställa analysen mot studiens tidigare forskning. Det empiriska materialet har kodats och kategoriserats utifrån specifika teman i enlighet med studiens syfte och frågeställningar.

Då empirin kommer att analyseras med bland annat delar ur anknytningsteorin vill vi poängtera att teorin förklarar relationen mellan barn och dennes anknytningspersoner. Då det under intervjuerna framkommit att samtliga har vuxit upp med de dem anser vara familj för dem, har vi analyserat som att deras familjer är deras anknytningspersoner.

6.1 Separation från familj

I samtliga intervjuer tog ungdomen själv det avgörande beslutet att komma till Sverige. Förslaget att komma till Sverige kom från familjerna till ungdomarna i de flesta fall, medan förslaget i ett fåtal fall kom från ungdomen själv. Hos samtliga informanter fanns det flera orsaker till att fly. Dessa orsaker var krig eller förföljelser vilket bland annat innefattar hot om att bli mördad. Samtliga informanter ville komma till Sverige och hade dessutom en ambition om ett bättre liv och möjligheten till att studera i Sverige. Detta överensstämmer med Vervliet m.fl. (2014) som redogör för skillnaden mellan motiven med flykt och ambitionen med det nya landet. Författarna redogör för huruvida barnens motiv och ambitioner stämmer överens med familjens motiv och ambitioner till att barnet ska lämna hemlandet. Deras resultat visar att barnen och familjens motiv och ambitioner oftast är förenliga men att det i vissa fall finns andra uttalade ambitioner från familjens sida. Liknande resultat har framkommit utifrån denna studies resultat. Samtliga ungdomar beskriver att deras familjer i första hand vill att de ska vara skyddade och ha ett bra liv men i alla fall förutom ett fanns det en uttalad ambition från föräldrarnas sida om att deras barn ska studera i Sverige. I två fall fanns det även ett uttalande från föräldrarnas sida om att ungdomen skall försöka hämta familjen till Sverige.

Ovanstående stycke kan förstås med hjälp av teorin om coping. Problemfokuserad coping är uppgiftsorienterad och inriktad på yttre problem. Strategierna visar sig på så sätt att personen samlar information, planerar och fattar beslut. Man kan se det som att samtliga informanter har använt sig av problemfokuserad coping då de har samlat information och fattat beslut om

att lämna sina hemländer på grund av yttre omständigheter så som krig och förföljelser. Som exempel valde Miriam att fly då hon hade ett mål om att studera och inte ville att hennes icke-existerande möjlighet till studier i Egypten skulle stå i vägen för hennes drömyrke. Detta sätt att hantera sin situation kan därmed kopplas till problemfokuserad coping där det finns en avsikt att lösa problem genom att ändra de omständigheter som hindrar en från att nå sina mål (Brattberg 2008).

Som beskrivits i resultatet får flera av ungdomarna höra motiverande ord från sina familjer så som att ungdomarna ska vara glada, ha ett bra liv och framtid, bli viktiga personer och kunna göra allt. Detta resulterar hos flera av ungdomarna i att de blir glada och att det känns bra att höra men också att det blir som ett driv för att kämpa ännu hårdare då flera av dem också beskriver att de vill ha en bra framtid och bli viktiga personer. Detta skulle kunna tolkas utifrån Holmes (1993) beskrivning av hur uppmuntrande ord från anknytningspersoner kan göra att anknytningsbeteendet minskar eller upphör. Anknytningssystemet aktiveras vid separation mellan ungdomen och dennes anknytningspersoner och därmed aktiveras ett anknytningsbeteende hos ungdomen (Holmes 1993). Det skulle därmed kunna vara så att de uppmuntrande ord som ungdomarna förses med av sina anknytningspersoner gör att deras anknytningsbeteende som kan ha uppkommit i och med separationen, kan lindras. Det kan tänkas vara så att då anknytningsbeteendet sätts igång av en separation och sedan lindras när ungdomarna får höra uppmuntrande ord, skulle det kunna innebära att separationen blir lättare att utstå eftersom anknytningsbeteendet hos ungdomarna nu har minskat. Ett tecken på att anknytningsbeteendet minskar kan var att ungdomarna tycker att det känns bra efter att har fått höra de uppmuntrande orden.

6.2 Kontakt med familj

Samtliga informanter har kontakt med sina familjer. Tre av ungdomarna talar dagligen med familjen och resterande två informanter talar med familjen en gång i veckan. Majoriteten av informanternas familjer säger till ungdomarna att de ska studera och ungdomarna framhåller att det är av stor vikt för föräldrarna. Likt Melander och Stretmos (2013) rapport finns det därmed även krav från familjerna i denna studie. Amir och Kevin tycker att det känns bra när familjen förväntar sig att de ska studera. För Miriam däremot kan det ibland kännas jobbigt då hon inte kan svenska språket så bra och hennes förälder har en förväntning på att hon alltid ska ha betyg A. Ali menar att han studerar både för hans egen men också för hans familjs

skull. Han menar att han först och främst studerar för att göra sin familj glad eftersom han vill göra någonting för dem. Alis situation och önskan om att göra familjen glad kan förstås utifrån skuldbegreppet. Skuld beskrivs som något en person kan uppleva när personer i ens omgivning inte är nöjda. Skuld kan leda till att en person får dåligt samvete och får en känsla av att vara skyldig (Brattberg 2008). Ali vet att hans familj blir glad av att han studerar och på så sätt kan det antas att om Ali låter bli att studera skulle familjen inte längre vara glada. Detta skulle i sin tur kunna resultera i att Ali känner skuld och dåligt samvete.

I resultatet framkommer det att *samtliga* ungdomar mår dåligt, bär på oro för sina familjer, har sömn- och/eller koncentrationssvårigheter samt andra upplevda besvär. Samtidigt förklarar ungdomarna att de inte berättar för familjerna när de mår dåligt. Kevin och Ali berättar inte för familjen när de mår dåligt och på samma sätt berättar inte familjen för dem när de mår dåligt. Kevin vill inte göra familjen ledsen och Ali ser det som "*vit lögn"* där han och hans familj ljuger för varandra om att de mår bra trots att fallet inte är så. Amir förklarar på liknande sätt att hans familj säger att de mår bra men att han vet att de inte är så och menar att de säger så för att han annars kommer att må dåligt. Vidare berättar heller inte Miriam och Josef för sina familjer när de mår dåligt för att de inte vill att familjerna ska känna deras smärta eller bli oroliga och tänka mycket på dem. Dock berättar deras familjer för dem när familjen mår dåligt.

Ovanstående stycke kan förstås utifrån teorin om socialt stöd. Att ungdomarna inte berättar för sina familjer kan betyda att de inte får socialt stöd av familjerna när de mår dåligt. Social förankring är en aspekt av socialt stöd som syftar till de kopplingar en individ har till viktiga och nära personer i sin omgivning så som familj. Dessa kopplingar kan vara som sociala resurser där de nära personerna, i detta fall familj, fungera som en stödfunktion (Streeter & Franklin 1992). Ungdomarnas familjer fungerar inte som en stödfunktion när ungdomarna mår dåligt trots att familjerna skulle kunna vara villiga till att stödja ungdomarnas behov av exempelvis tröst i det här fallet som Broberg m.fl. (2008) beskriver. Vidare kan det mycket väl vara så att relationen sinsemellan ger uttryck för stöd som Streeter och Franklin (1992) menar, men det blir inget stöd för ungdomarna om inte ungdomarna upplever att det finns tillgängligt stöd att hämta hos familjen. Socialt stöd innefattar därmed också en subjektiv upplevelse.

Ytterligare något som hindrar ungdomarna från att få socialt stöd av familjerna är att de inte *ber* om stöd eller hjälp när de mår dåligt. Sarafino (2008) menar att socialt stöd inte ges trots att det kan behövas om inte personen låter andra får reda på att denne behöver stöd. Orsaken till att exempelvis Miriam inte berättar för sin familj om sina problem är för att hon inte vill vara till besvär eller tynga ned dem med sina problem. Detta beskriver Sarafino (2008) som en faktor till att man inte ber om stöd. Ali ber inte om stöd då han ser det som att ingen kan hjälpa honom, utan han är ensam i detta och måste själv ta sitt ansvar och göra sitt bästa. Detta är ett exempel på vad Sarafino (2008) menar med att vissa personer känner att de bör vara självständiga och därför inte ber om stöd. Vidare kan Alis situation kopplas till anknytningsteorin som menar att tonåringar med trygg anknytning medvetet kan välja att inte söka sig till föräldrarna när anknytningssystemet är aktiverat vilket kan bero på en vilja att upprätthålla sin självständighet (Broberg m.fl. 2006). Detta kan visa på att socialt stöd är en interaktiv aktivitet och kommunikation som förutsätter att båda parter står i relation varandra.

Att ungdomarna inte berättar för sina familjer när de mår dåligt kan vidare förstås utifrån begreppet skuld. Om Miriam och Josef skulle berätta kan det leda till att familjerna som de beskriver, blir oroliga och känner deras smärta. Om familjerna blir oroliga och känner deras smärta kan detta i sin tur leda till en känsla av skuld då skuld upplevs av en individ när denne *själv* gör eller har gjort något som får deras omgivning att må dåligt (Brattberg 2008). Ett vidare resultat av skuld är att ungdomarna skulle få dåligt samvete och känna sig skyldiga över hur de har fått familjen att må. Bland annat berättar Kevin och Miriam att det inte känns bra om de gör familjerna ledsna genom att berätta om sina problem. Ungdomarnas situation kan även kopplas till Baumeisters (1994) beskrivning av att känslan av skuld lättare uppstår och blir starkare när det handlar om nära relationer, vilket i detta fall handlar om ungdomarnas familjer.

Alis familj brukar fråga honom varför han inte ringer dem ofta. Ali menar att om han ringer mycket saknar han familjen mer. Kontakten med familjen får också honom att oftast bli ledsen. Han säger heller inte sanningen utan säger ibland att han har haft problem med annat. Utifrån copingteorin kan man se Alis sätt att handla på som en typ av passiv coping. Denna typ av coping innebär att personen använder försvar som en säkerhetsmekanism för att skydda sig själv från ångest och skada. Vidare är personen undvikande och anstränger sig mindre för att handskas med det som är stressande (Brattberg 2008). Att Ali inte ringer sin familj så ofta kan därför ses som undvikande coping då han inte vill sakna sin familj ännu mer. För Josef,

Amir, Kevin och Miriam medför kontakten med familjen att de slipper tänka på dem då de efter att ha pratat med familjen kan försäkra sig om att de mår bra. Josef och Miriam känner även att de kan koncentrera sig bättre på studierna efter att ha pratat med sina familjer. Utifrån teorin om coping är detta ett exempel på aktiv coping som kännetecknas av ett framåtriktat och ändamålsenligt handlande. Denna typ av coping är konstruktiv och inriktad på problemlösning. Personen försöker att minska eller ta bort stressorn (Brattberg 2008). Det går därmed att se det som att Josef och Miriam agerar på ett aktivt och ändamålsenligt sätt i förhållande till sina syften när de kontaktar sina familjer, nämligen för att kunna slippa tänka på dem och fortsätta koncentrera sig. Dock kan Miriam och Josef ibland tycka att kontakten med familjen påverkar dem negativt, vilket de menar på har att göra med tillfällen då de deras familjer inte mår bra och talar om det för dem.

6.3 Tankar kring familjen

Samtliga informanter tänker mycket på sina familjer och det framkommer utifrån intervjuerna att deras föräldrar är av stor betydelse för dem. Ungdomarna är även oroliga för sina familjer på olika sätt. Amir, Kevin, Josef och Miriam är oroliga över huruvida deras familjer kommer att överleva. Ali är orolig över att hans familj kommer bli avvisad till Afghanistan. Ungdomarnas oro kan ses som ett uttryck för att de visar emotionellt stöd gentemot sina familjer. Inom teorin socialt stöd förmedlar en persons oro och omtanke om den andra personen ett emotionellt stöd (Sarafino 2008). Likaväl kan vi se att våra informanters uttryck för oro för familjen överensstämmer med Stretmo och Melander (2013) samt Souranders (1998) studier där även deras informanter oroade sig över hur familjerna hade det i hemländerna.

Gällande hur ungdomarna påverkas av att tänka på sina familjer upplever både Amir och Josef koncentrations- och sömnsvårigheter. Vidare leder detta till att Amir inte kan studera och koncentrera sig på sina mål. Ali, Kevin och Miriam blir ledsna när de tänker på sina familjer. Samtliga informanter har olika sätt att hantera de svåra känslor de upplever. Dessa strategier kan ses som copingstrategier. Att prata med kompisar för att man vet att man blir gladare efter det kan ses som ett exempel på aktiv coping. En person som tar till sig aktiv coping kan vända sig till andra i syfte att få hjälp med att hantera det jobbiga som denne bär på (Brattberg 2008). Därmed kan det faktum att Ali och Josef pratar med kompisar ses som en aktiv copingstrategi. Att Miriam stänger av mobiltelefonen och att både hon och Amir sover

när de vill slippa tänka på jobbiga saker kan däremot exemplifiera passiv coping (Brattberg 2008). Detta kan kopplas till att de inte vill kännas av jobbiga känslor som kan framkallas vid tillfällen då de är vakna och tänker på sina familjer men också när de har kontakt med dem på mobiltelefonerna.

Det framkommer att en del av ungdomarna hade en ansvarsroll i familjen när de bodde tillsammans i hemlandet. Både Ali och Josef var som en "*pappa*" då de arbetade och ansvarade över ekonomin i familjen. Även Kevin arbetade i hemlandet för att hjälpa familjen med pengar. Miriam och Amir hade inte något ansvar i sina familjer då familjerna var välbärgade. Ali tänker ofta på att familjen har det ekonomiskt svårt. Innan han kom till Sverige hade han tankar om att han skulle börja arbeta här och skicka pengar men han har inte lyckats få ett arbete ännu. Josef har fortfarande en ansvarsroll här i Sverige då han skickar ned det mesta av sina pengar till familjen. Skuld kan upplevas av en person då denne har låtit bli att handla när denne borde ha gjort det (Brattberg 2008). Med denna aspekt av skuldbegreppet kan man förstå Josef då han känner att han måste skicka hem pengar, även när familjen själva inte ber om det. Han hindrar sig själv från att ha kul då han menar på att han måste tänka på sin familj eftersom de har det svårt ekonomiskt medan han själv får saker gratis i Sverige. På så sätt går det att förstå att han troligtvis känner en skuld över att han har det bättre än familjen och att skulden skulle varit ännu större om han lät bli att skicka pengar. Detta kan vidare kopplas till så kallade *osunda skuldkänslor* som en person kan uppleva när denne inte kan identifiera sina egna gränser. Detta kan resultera i att personen tar ansvar för sådant som denne kanske egentligen inte har ansvar för (Brattberg 2008). Josef tar ansvar för sin familjs ekonomi när han befinner sig i Sverige samtidigt som han tycker att det är jobbigt då han inte har något jobb. Josefs situation skulle vidare kunna förstås utifrån Shapins (2002) beskrivning om att skuld uppstår i relation till en annan person och att man upplever att man har ansvar för dennes välfärd. Detta skulle kunna vara en förklaring till det faktum att Josef skickar sina CSN-pengar till familjen. I Stretmo och Melanders (2013) studie beskrivs det att föräldrar till ungdomarna ofta pressar barnen till att skicka pengar. Detta stämmer inte överens med vad vi funnit då varken Josef eller Ali upplever att deras föräldrar pressar dem till att skicka pengar utan behovet av och viljan till att skicka pengar ligger hos dem själva.

Förutom Josef kan även Alis situation exemplifieras som *osunda skuldkänslor*. Detta då hans bror behöver arbeta mer i hemlandet i och med att Ali har kommit till Sverige och att Ali inte kan göra något härifrån. Brendler-Lindqvist (2004) beskriver att många ensamkommande

barn bär på skuldkänslor gentemot familjemedlemmar som ofta beror på att familjen är kvar i dåliga levnadsförhållanden. En parallell kan dras till denna studies ungdomar. Kevin talar om hur han har svårt att sova då han tänker på hur han lämnat familjen. Ali talar om hur han inte kan göra någonting härifrån och Josef talar om hur dåligt familjen har det i förhållande till han själv. Miriam tycker att det är orättvis för familjen som befinner sig i hemlandet och Amir talar om hur han är orolig över deras liv.

Om man återgår till det faktum att Josef skickar pengar till sin familj innebär det att de erhåller ett instrumentellt stöd. Instrumentellt stöd innebär att individen ger *direkt* stöd till någon annan, bland annat genom att ge pengar (Sarafino 2008). Detta stöd kan ses som något familjen är medvetna om att det får då de vet att Josef förser dem med pengar, vilket de också tar emot.

6.4 Familjeåterförening

Samtliga ungdomar beskriver att en familjeåterförening skulle innebära att de blir gladare och må bättre. Miriam, Kevin, Amir och Josef är alla under processen att försöka få hit familjen. Ali har tidigare ansökt om familjeåterförening men fick avslag på sin ansökan. Sourander (1998) skriver i sin studie att flyktingbarn som snabbt återförenas med familjen visar mindre känslomässigt lidande. Detta kan kopplas till denna studies ungdomar som har varit ensamkommande och utan familj mellan ett till tre år. Deras tankar om familjen, tillsammans med saknad, skuld och oro gör att många av ungdomarna har sömn- och koncentrationssvårigheter. Ali skulle bli en lyckligare människa om familjen återförenas och även Kevin säger att han skulle bli gladare om hans familj kommer. Josef skulle slippa tänka på och oroa sig för dem och kan börja fokusera på sig själv och Miriam och Amir skulle likaså kunna fokusera mer på studier. Ovanstående visar att ungdomarna upplever känslomässiga besvär och har svårt att fokusera på sig själva när föräldrarna befinner sig på distans och många i farofyllda situationer. Det kan därför antas att en stor del av det känslomässiga lidandet som ungdomarna upplever skulle minska om familjen återförenades. Även Choummanivong m.fl. (2014) som refererar till Rousseau m.fl. (2004) menar på att familjeåterförening kan innebära ett upphörande av lidandet.

Alla fem ungdomar har kontinuerlig kontakt med familjerna. Alla beskriver positiva känslor av att ha kontakt med familjen, samtidigt som det för en av ungdomarna kan kännas jobbigt

ibland i och med saknaden för familjen. De positiva känslorna skulle kunna tolkas som en sorts trygghet för ungdomarna enligt anknytningsteorin. Trygghet kan ges från anknytningspersonerna genom en så kallad internaliserad trygghet. Detta innebär att anknytningsrelationerna har varit och är gynnsamma och att det i många situationer räcker med telefonsamtal sinsemellan för att skapa trygghet (Broberg 2006). Det kan antas att samtalen ger en sorts trygghet då samtalen skapar positiva känslor hos ungdomarna samt att de vill ha kontakt med familjerna. Detta trots redogörelsen av att ungdomarna inte berättar om jobbiga känslor för familjen och därmed kanske inte får stöd i den bemärkelsen. Anknytningsteorin menar dock på att internaliserad trygghet inte räcker till vid dramatiska situationer eller händelser. Det behövs därmed fysisk närhet till anknytningspersonerna för att personen ska få en känsla av trygghet (Broberg 2006). Samtliga ungdomar har genomgått dramatiska situationer och händelser i och med separationen från deras familjer, flykten till Sverige samt att vara ensamma i ett främmande land. På grund av dessa dramatiska företeelser kan det vara så att den internaliserade tryggheten inte är tillräcklig då ungdomarna saknar den fysiska närheten i och med önskan om att ha sina familjer fysiskt närvarande. Detta framkommer uttalat hos i synnerhet några informanter. Amir talar om hur han behöver sin familj och att ens familj ska vara och bo med en. Ali talar om hur längtar efter dem och att han vill ha familjen nära sig. Hos Miriam framkommer det när hon talar om hur hon endast bryr sig om att få vara nära sin familj och att hon kommer åka tillbaka till hemlandet om inte de får komma hit. Att samtliga försöker eller har försökt få till en familjeåterförening visar på behovet av fysisk närvaro av familjerna. I Souranders (1998) studie beskrivs det att i nödsituationer är det viktigt med de mest betydelsefulla vuxna personerna för att ge känslomässig trygghet samt fysiskt skydd. Samtliga ungdomar i denna studie har inte haft det fysiska skyddet av deras familjer vid nödsituationer under flykten och i Sverige.

6.5 Ungdomarnas upplevelser av stöd

Vad som har framkommit tidigare i analysen är att ungdomarnas familjer har stor betydelse för dem. Samtidigt har det framkommit att ungdomarna upplever en rad svårigheter i och med att ha familjerna på distans. Detta är något som *ingen* av ungdomarna ber om stöd för hos sina familjer. Så då kan man fråga sig hur socialt stöd tillgodoses för ungdomarna då de inte talar med sina familjer när de mår dåligt och därmed inte erhåller socialt stöd av familjerna i den bemärkelsen. Ali, Kevin och Miriam svarar till en början att de inte vet vilka personer som de kan vända sig till och som de kan få stöd ifrån när de mår dåligt. Detta kan förklaras utifrån Sarafino (2008) som menar att en individ inte får den stöd som kan behövas när denne inte vet vem den ska vända sig till. Miriam pratar inte om sina problem och ber inte om socialt stöd från någon överhuvudtaget då hon menar att hon inte förlitar sig på någon. Att Miriam inte förlitar sig på någon och samtidigt vill vara självständig och inte anförtro sig åt andra förklarar Sarafino (2008) som bidragande faktorer till att en person saknar socialt stöd. Likadant kan detta kopplas till Ali som säger att han lärt sig att klara sig själv. Ali och Kevin menar båda att de kan tala med vänner till en viss del när de behöver stöd men att stöd från andra än familjen inte kan likställas med stöd som en familjemedlem skulle kunna bidra till. Vidare menar han på att folk kan säga att de "fixar" något för honom men att det då inte kommer från personens hjärta. Han jämför det med att om det var hans bror skulle han veta att brodern gör sitt bästa. Även Kevin gör en sådan jämförelse där han menar att det inte går att lita på andra än familjen och att han inte kan berätta vad han har på hjärtat för sin kompis då han aldrig kan veta om denne berättar vidare hans hemligheter. Detta kan ytterligare förstås utifrån teorin om socialt stöd. Inom teorin lyfts en aspekt av stöd kallad *upplevd socialt stöd* som syftar till en persons kognitiva bedömning och subjektiva upplevelse av stöd. Vidare innebär detta att personen måste känna förtroende för de personer som ger stöd samt ha en upplevelse av att stödet ges på ett fördelaktigt sätt i personens mening (Streeter & Franklin 1992). Ali upplever att stödet från andra än familjemedlemmar inte kommer från hjärtat och Kevin känner att han inte kan lita på andra än familjen. Det kan därmed antas att varken Ali eller Kevin känner förtroende för andra i omgivningen och de tror därmed heller inte att stödet ges på ett fördelaktigt sätt utifrån deras mening. Viktigt att notera är att dessa två ungdomar talar om att stöd från annat håll inte kan likställas med familjens stöd *samtidigt* som de faktiskt inte ber om stöd från familjen.

Amir upplever att han får olika sorters stöd från olika personer i sin omgivning. Amirs släkting stöttar och hjälper honom när han har problem i livet. Amir förklarar att det är hjälp han får då han inte har sina föräldrar här. Detta kan kopplas till det känslomässiga stödet som innebär empati, omsorg och omtanke (Sarafino 2008). Det kan antas att Amir får detta då han beskriver denna släkting som sin "hero" och att släktingen har gjort allt för honom. Vidare beskriver Amir att han får hjälp av sin gode man. Han får då hjälp vid de tillfällen han har problem gällande staten vilket kan ses som en form av informativt stöd där man kan föreställa sig att den gode mannen i dessa tillfällen kan bidra med råd och förslag om hur Amir borde göra. Josef har vänner som han bryr sig om och som bryr sig om honom. Omtanke är som tidigare nämnts en form av emotionellt stöd vilket kan antas finnas mellan Josef och hans vänner samt även det sociala stödet kamratskap som skapas när personer känner sig delaktiga i en grupp människor som förmedlar gemenskap (Sarafino 2006).

Streeter och Franklin (1992) förklarar att socialt stöd kan komma ifrån många olika källor så som vänner och familj samt att brist på stöd från en källa ofta kan kompenseras genom stöd från en annan. Man kan se att Josef och Amir har personer i sina omgivningar som möjligtvis kan tillgodose dem med socialt stöd då de inte får stöd av familjerna i den bemärkelsen som vi tidigare presenterat. När det däremot gäller Ali, Kevin och Miriam verkar det som att avsaknaden av stöd från familjerna inte tillgodoses från andra håll.

6.6 Slutdiskussion

Utifrån denna studie kan vi dra en rad olika slutsatser. Det vi väljer att inleda diskussionen med är att studien har visat precis som forskning framhåller, att ensamkommande barn är en heterogen grupp utifrån att de har olika åldrar, etnicitet, kön, religioner men också utifrån deras tidigare erfarenheter och deras situation i det nya landet (Wernesjö 2011). Vad som dock visat sig i analysen är att trots olikheter i vilken ansvarsroll ungdomarna tidigare har haft i familjen och hur deras liv i hemlandet har sett ut, har de fortfarande flera saker gemensamt. De har alla separerats från sina familjer och de har alla fortfarande en relation med sina familjer som de har kontinuerlig kontakt med. Separationen har inneburit att samtliga har lämnat sina familjer som de har vuxit upp med i hopp om ett bättre liv i Sverige. Som framkommit i analysen har även samtliga informanter visat på ett ytterligare påtagligt faktum gemensamt. Detta faktum är att ungdomarna mår dåligt vilka yttrar sig på olika sätt och vi ser att en viktig förklaring kan vara att de har sina familjer på distans. *Dessutom* talar ingen av

ungdomarna med sina familjer om sina nedtyngande tankar, känslor och svårigheter. De upplever besvär relaterad till den saknad och oro som de har för familjerna och som påverkar ungdomarna negativt, men vill *fortfarande* skydda sina familjer från att må dåligt genom att hålla inne det som tynger dem. Ungdomarna värnar därmed om sina föräldrars känslor medan de själva bär på tunga känslor och tankar. Med detta i beaktande så vet heller inte vissa av ungdomarna vart eller till vilka de ska vända sig till för stöd och andra vill inte vända sig till personer i omgivningen på grund av olika anledningar. Majoriteten kunde heller inte komma på vilka personer som är viktiga för dem i Sverige i att ge stöd. Därmed tillgodoses inte socialt stöd för de ungdomar som inte vänder sig till personer i sin omgivning för stöd och för resterande som talar om personer som de vänder sig till ser vi att socialt stöd möjligen tillgodoses. Detta var slående för oss då vi funderar kring vilken *brist* på stöd dessa ungdomar faktiskt har *samtidigt* som de mår så dåligt. Ännu sämre tänker vi att denna situation blir för de av ungdomarna som också tar emot och stöttar sina familjer när familjerna mår dåligt. Trots att ungdomarna inte får socialt stöd från familjerna i den bemärkelsen att de inte berättar om sina problem för dem och får gehör för dessa så vill vi lyfta fram att vi ser att kontakten med familjen utan tvivel *ändå* fyller en viktig funktion för ungdomarna. Detta då många av ungdomarna får svårt att sova när de inte pratat med familjen under kvällen, ringer på raster och lektioner, köper dyra telefonkort för att ringa hem och blir glada av att prata med familjen. Genom att hålla kontakt med familjerna kan ungdomarna försäkra sig om att familjerna mår bra och är vid liv och kan därmed slippa tänka på familjerna för en stund.

Att ungdomarna saknar sina familjer och anstränger sig för att bibehålla kontakten med dem visar vilken betydande roll familjen har i ungdomarnas vardag. Detta leder oss in på aspekten familjeåterförening där man kan tänka sig att en familjeåterförening för ungdomarna skulle innebära att de mår avsevärt bättre och blir gladare. Detta tänker vi oss då vad som har framkommit i analysen är att ungdomarnas känslomässiga besvär beror på att familjerna inte är fysiskt närvarande hos dem. Även om ungdomarna har kontakt med sina familjer verkar det som att det inte är tillräckligt då de vill ha familjerna ha familjerna fysiskt närvarande hos dem. Detta innebär i sin tur att en familjeåterförening med stor sannolikhet kan vara en betydande faktor som upphör deras känslomässiga lidande.

Som avslutande reflektion vill vi lyfta fram att vi tycker att dessa ungdomar är otroligt modiga och starka som i så ung ålder står på egna ben i ett främmande land långt ifrån sina familjer fysiskt närvarande. De har som barn tagit ett livsavgörande beslut och har fått utstå dess

konsekvenser men står fortfarande starka kvar med hopp och framtidstro. Trots detta så går det inte att blunda för den svåra situation som de faktiskt befinner sig där vi har upptäckt att separation från familjen och att därmed ha dem på distans, är en betydande faktor i deras liv. Detta tror vi är viktig att ha i åtanke vid möten med unga personer som flytt och bor ensamma i Sverige. Inte i syfte att betrakta personerna som offer, utan istället som starka personer som kan befinna sig i en situation med distanserade viktiga relationer som präglar deras liv.

6.7 Förslag till vidare forskning

Som förslag till vidare forskning föreslår vi en undersökning kring hur det blir för familjer som har återförenats i Sverige. Vi tänker oss att det skulle bygga på den kunskap som producerats i denna studie då vi inte kommer att följa upp dessa ungdomar och deras familjer och hur det blir när de eventuellt återförenas. Studien skulle förslagsvis beröra frågor som huruvida familjeåterföreningen blev som ungdomen och/eller familjen hade förväntat sig samt vilka svårigheter respektive fördelar som familjeåterföreningen har resulterat i för de olika parterna.

7. Referenser

Baumeister, F. Roy., Stillwell, M. Arlene., & Heatherton, F. Todd (1994): Guilt: An Interpersonal Approach. *Psychological Bulletin,* Vol 115, (Nr 2), sid: 243-267. Doi: 10.1037/0033-2909.115.2.243

Brattberg, Gunilla (2008): *Att hantera det ohanterbara - Om coping.* Stockholm: V**ä**rkstaden

Bowlby, John (1994): *En trygg bas - kliniska tillämpningar av bindningsteorin.* (Wiking, Philippa, övers.). Stockholm: Natur och Kultur. (Originalarbete publicerat 1988).

Brendler-Lindqvist, Monica (2004): *Att möta de ensamkommande barnen.* Art. nr: 3139. Stockholm: Rädda Barnen.

Broberg, Anders., Granqvist, Pehr., Ivarsson, Tord., & Mothander Risholm, Pia (2006): *Anknytningsteori - Betydelsen av nära känslomässiga relationer*. Stockholm: Natur och Kultur.

Broberg, Anders., Mothander Risholm, Pia., Granqvist, Pehr., Ivarsson, Tord (2008): *Anknytning i praktiken - Tillämpningar av anknytningsteorin.* Stockholm: Natur och Kultur

Brunnberg, Elinor., Borg, Rose-Marie., & Fridström, Camilla (2011): *Ensamkommande barn: En forskningsöversikt.* Malmö: Studentlitteratur.

Bryman, Alan (2011): *Samhällsvetenskapliga metoder.* Malmö: Liber.

Choummanivong, C., Poole, GE., & Cooper, A. (2014): Refugee family reunification and mental health in resettlement. *New Zealand Journal of Social Sciences Online*, Vol. 9, (Nr 2), sid: 89-100. Doi: 10.1080/1177083X.2014.944917

Derluyn, Ilse & Broekaert, Eric (2008): Unaccompanied refugee children and adolescents: The glaring contrast between a legal and a psychological perspective. *International journal of Law and Psychiatry*, Vol 31, (Nr 4), sid: 319-330. Doi: 10.1016/j.ijlp.2008.06.006

Fälldin, Kerstin & Strand, Görel (2010): *Ensamkommande barn och ungdomar - en praktisk handbok om flyktingbarn.* Stockholm: Natur och Kultur.

Kim, Sangmoon., Thibodeau, Ryan., & Jorgensen, S. Randall. (2011): Shame, Guilt, and Depressive Symptoms: A Meta-Analytic Review. *Psychological Bulletin*, Vol 137, (Nr 1), sid: 68-96. Doi: 10.1037/a0021466

Kvale, Steinar & Brinkmann, Svend (2009): *Den kvalitativa forskningsintervjun.* Lund: Studentlitteratur.

Kvale, Steinar & Brinkmann, Svend (2014): *Den kvalitativa forskningsintervjun.* Lund: Studentlitteratur.

Larsson, Larsåke (2010): Intervjuer. I Ekström, Mats., & Larsson, Larsåke (red.). *Metoder i kommunikationsvetenskap.* (s.53-86). Lund: Studentlitteratur.

Office of UNHCR Geneva (1997): *Guidelines on Policies and Procedures in dealing with Unaccompanied Children Seeking Asylum.* Hämtad 2015-03-23 från: http://www.unhcr.org/3d4f91cf4.pdf

Sarafino, P. Edward (2008): *Health Psychology - Biopsychosocial Interactions.* River Street, Hoboken: John Wiley & Sons, Inc.

Shapin, J. Bonny (2000): Guilt, shame, self-image disparity and neurosis. Vol 61 (Nr 3-B), sid 1-15.

Socialstyrelsen (2015): *Psykisk ohälsa hos asylsökande och nyanlända migranter - Ett kunskapsunderlag för primärvården.* Hämtad: 2015-04-13, från: http://www.socialstyrelsen.se/Lists/Artikelkatalog/Attachments/19664/2015-1-19.pdf

Sourander, Andre (1998): Behavior problems and traumatic events of Unaccompanied Refugee Minors. *Child abuse and neglect,* Vol. 22, (Nr 7), sid 719-727.Doi: 10.1016/S0145-2134(98)00053-2

Streeter, L.Calvin. & Franklin, Cynthia (1992): Defining and Measuring Social Support: Guidelines for Social Work Practitioners. *Sage journals, Research of Social Work Practice,* Vol 2, (Nr 1), sid: 81-98. Doi: 10.1177/104973159200200107

Stretmo, Live & Melander, Charlotte (2013): *Får jag vara med? - Erfarenheter från ensamkommande barn och ungdomar i Göteborgsregionen och arbetet med denna grupp.* Rapport 2:2013. Göteborg: FoU i Väst/GR

UNHCR (2014): *War's Human Cost - UNHCR Global Trends 2013.* Hämtad 2015-03-23 från: http://unhcr.org/trends2013/#_ga=1.124567247.499732654.1425920138

Vervliet, M., Vanobbergen, B., Broekaert, E., & Derluyn, I. (2014): The aspirations of Afghan unaccompanied refugee minors before departure and at arrival in the host country. *Sage journals, Childhood.* Doi: 10.1177/0907568214533976

Vetenskapsrådet (2002): *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning.* Hämtad: 2015-03-23 från: http://www.codex.vr.se/texts/HSFR.pdf

Wernesjö, Ulrika (2011): Unaccompanied asylum-seeking children: Whose perspective?. *Sage journals, Childhood,* Vol. 19, (Nr 4), sid: 495-507. Doi: 10.1177/0907568211429625

Widerberg, Karin (2002): *Kvalitativ forskning i praktiken.* Lund: Studentlitteratur.

Bilaga 1

Information

Hej! Tack för att du vill vara med på vår intervju. Här är lite information om vad vår uppsats handlar om och några punkter som kan vara bra för dig att veta.
Vår uppsats handlar om att undersöka och beskriva ensamkommande ungdomars erfarenheter av separation från sina familjer i hemlandet och vad ungdomarna har för tankar om återförening med familjen i Sverige.

Intervjun:

1. Intervjun är frivillig. Du behöver inte svara på någon fråga som du inte vill svara på och du kan också avbryta intervjun när du vill.
2. Du kommer vara anonym i vårt arbete. Det betyder att vi kommer hitta på ett namn för varje ungdom vi intervjuar. Det är för att andra personer inte ska kunna se vem du är. Ingen annan person än Negin och Sarah kommer att förstå är det är just du som har blivit intervjuad.
3. För att vi inte ska missa viktiga saker du berättar så kommer vi spela in intervjun. Det du berättar för oss kommer bara att användas för vårt arbete och ingenting annat.
4. Det är bara Negin och Sarah som kommer lyssna på ljudinspelningen. Efter att vår uppsats har blivit godkänd kommer vi att ta bort vårt inspelade samtal med dig.

Bilaga 2

Intervjuguide

Bakgrundsfrågor:

Hej, berätta om dig själv? (Vilket land är du född i och ålder?)

1. När kom du till Sverige?
2. Hur kom du till Sverige?
3. Var bodde du någonstans när du kom till Sverige?
4. Var och hur bor du idag?
5. Vad gör du idag? Vänskapskrets? Skola? Språket?
6. Vad har du för intressen? Vad är du bra på?

Livet i hemlandet

Hur var det i ditt hemland?

1. Var och hur bodde du i ....?
2. Vart har du lärt dig allt du kan idag?
3. Vad brukade du göra med dina vänner?
4. Vad hade du för intressen?
5. Samhället?

Syn på familj

Hur ser du på din familj?

1. Vilka personer räknar du som familj?
2. Vem/vilka hade det yttersta ansvaret i din familj?
3. Vad hade du för roll i din familj?
4. Hur ser du på din familj? Vad betyder de för dig?
5. Vilken roll spelar din familj i ditt liv idag?
6. Känner du oro för familjen?

Beslut

Vill du berätta lite om hur beslutet togs att du skulle åka till Sverige?

1. Vem tog beslutet att du skulle åka till Sverige?
2. Var du delaktig? Ville du åka? Hur togs beslutet?
3. Varför togs beslutet att du skulle lämna ditt land?
4. Vad hade du för tankar eller önskemål med Sverige? Vad var dina ambitioner med att komma till det nya landet?
5. Vad var din familjs ambitioner med att du skulle komma till Sverige? Vad var deras förhoppningar? Har du uppnått deras ambitioner?
6. Fanns det planer på att återförenas med familjen i Sverige?

Separation

Kan du berätta lite om hur det var att lämna familjen?

1. Hur upplevde du separationen från familj?
2. Hur mådde du efter att ha lämnat familjen?
4. Vad har separationen haft för följder i ditt liv i Sverige?
5. Hur har det varit att leva utan sin familj?
6. Hur har du hanterat separationen från familjen? Har du gjort något speciellt som fått dig att må bra?

Stöd

1. Vem var den första du träffade när du kom till Sverige?
2. Hur var asylprocessen? Vad fick du för stöd i Sverige?
3. Vad var bra eller dåligt när du kom till Sverige?
3. Vilka blev viktiga personer i ditt liv här i Sverige?
4. Vad gör du när något känns jobbigt?
5. Vem kan du vända dig till när du mår dåligt?

Familjeåterförening

1. Har du kontakt med din familj idag? Isåfall, hur har ni kontakt och hur ofta?
2. Hur påverkar kontakten med familj dig? Vad säger din familj till dig?
3. Har din familj tankar om att komma till Sverige?

4. Vad tänker du om att din familj kommer hit?

5. Hur tror du din vardag hade förändrats om de hade kommit till Sverige?

Framtid

1. Är det något speciellt du vill göra i framtiden?

2. Vad har du för mål och drömmar?

Övrigt

1. Finns det något mer du skulle vilja berätta?

2. Finns det något du undrar över?

Tack så hjärtligt för ditt deltagande!